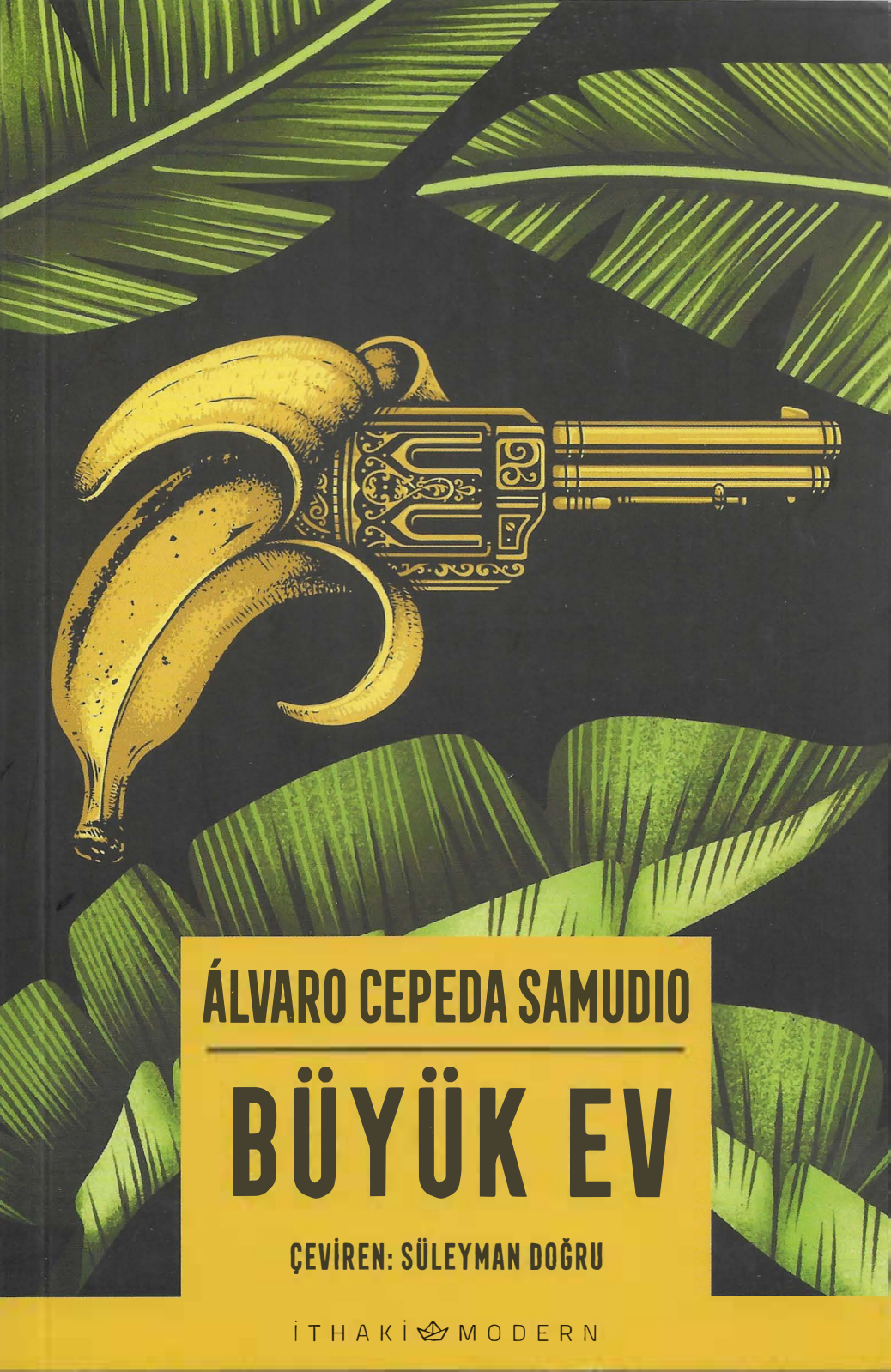

ÁLVARO CEPEDA SAMUDIO

BÜYÜK EV

ÇEVİREN: SÜLEYMAN DOĞRU

İTHAKİ MODERN

Álvaro Cepeda Samudio, 30 Mart 1926'da doğdu. Kolombiyalı bir gazeteci, yazar ve film yapımcısıydı. Kolombiya'da ve Latin Amerika'nın geri kalanında, önemli ve yenilikçi bir yazar ve gazeteci olarak bilinir. Yazdıklarıyla yüzyıl ortası Kolombiya'sının sanatsal, entelektüel ve politik açıdan aktif iklimine büyük ölçüde ilham verdi. Gabriel García Márquez'le birlikte Barranquilla Grubu'nun önde gelen isimlerinden biri olarak tarihe geçti. Başyapıtı olarak kabul edilen *Büyük Ev* adlı romanı 1962'de yayımlandı. Diğer eserleri arasında Gabriel García Márquez'in "Kolombiya'dan çıkmış en iyi öykü kitabı" olarak tarif ettiği *Todos estábamos a la espera* (1954) ve ünlü sanatçı Alejandro Obregón'un resimlediği son öykü kitabı *Los Cuentos de Juana* (1972) bulunur. Ekim 1972'de hayatını kaybetti.

Büyük Ev
Álvaro Cepeda Samudio

Özgün Adı
La Casa Grande

İthaki Yayınları - 2397
İthaki Modern - 84

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Dizi Editörü: *Yankı Enki*
Yayıma Hazırlayan: *Yankı Enki*
Düzelti: *Merve Çay*
Kapak Tasarımı: *Hamdi Akçay*
Grafik Uygulama: *B. Elif Balkın*
1. Baskı, Nisan 2023, İstanbul
ISBN: 978-605-265-138-4
Sertifika No: 63989

Türkçe Çeviri © Süleyman Doğru, 2023
© Teresa Manotas de Cepeda
Türkçe Telif Hakkı © İthaki, 2023

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ İthaki Yayıncılık Basın Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ithakiyayingrubu.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

ÁLVARO CEPEDA SAMUDIO

BÜYÜK EV

İSPANYOLCA ASLINDAN ÇEVİREN: SÜLEYMAN DOĞRU

ithaki

Alejandro Obregón için

İÇİNDEKİLER

Önsöz
Cüretkâr Bir Teşebbüs 9
Gabriel García Márquez
Askerler 11
Kız Kardeş 33
Baba 54
Köy 69
Resmi Karar 71
Perşembe 73
Cuma 79
Cumartesi 86
Erkek Kardeş 88
Evlatlar 100

ÖNSÖZ

CÜRETKÂR BİR TEŞEBBÜS

Gabriel García Márquez

Büyük Ev tarihsel bir olayı, Kolombiya'nın Atlantik kıyısındaki muz işçilerinin 1928 yılında başlattıkları ve ordu tarafından mermi sıkılarak bastırılan grevi temel alan bir roman. Romanın yazarı o günlerde dört yaşında olan ve katliamın gerçekleştiği demiryolu istasyonunun karşısındaki altı pencereli, balkonunda çiçekleri toz kaplı saksıların durduğu büyük bir ahşap evde yaşayan Álvaro Cepeda Samudio. Bununla birlikte bu kitapta tek bir ölü bile yok ve bir adama karanlıkta süngüsünü sapladığını hatırlayan yegâne askerin üniforması kanla değil "dışkıyla" kaplı.

Tarihi bu şekilde, tarihçileri andırabilecek bir keyfilikle yazmak şiirsel dönüşümün harikulade bir emsalini teşkil ediyor. Cepeda Samudio gerçekliği göz önünden kaçırmadan ve toplumsal dramın siyasi ve insani vahametini esrarengiz bir hâle dönüştürmeden, olan biteni bir tür simyacı arıtmasına tabi

tutarak bize sadece efsanevi özü, yani insanların kısa ömürlü ahlakının, adaletinin ve belleğinin ötesinde sonsuza dek var olan şeyi sunuyor. Müthiş diyaloglar, dilin erkeksi ve dolaysız zenginliği, insanların başına gelenler karşısında anlaşılır merhamet, anılarımızınkine çok benzeyen parçalı ve biraz dağınık yapı, bütün bunlar bu kitapta bir yazarın infialle nostalji arasında konumlanan muazzam boyuttaki retorik ve demagojik çöplüğün dürüst bir şekilde nasıl ayrıştırılabileceğinin muhteşem bir örneğini sunuyorlar.

İşte bu yüzden, *Büyük Ev* güzel bir roman olmasının yanı sıra aynı zamanda cüretkâr bir teşebbüs ve şiirsel yaratımın öngörülemez, keyfi ve ürkütücü kaynakları üzerine bir kafa yorma daveti; bu yönüyle, dünyanın en önemli edebi olayı olan Latin Amerika romanına yeni ve fevkalade bir katkı sağlıyor.

1967

ASKERLER

"Uyanık mısın?"

"Evet."

"Ben de uyuyamadım: Yağmur battaniyemi sırılsıklam yaptı."

"Yağmur mevsimi olmamasına rağmen neden bu kadar yağar ki? Sence bu kadar yağmasının sebebi ne?"

"Bilmem. Yağmur mevsiminde de değiliz."

"Bir sigara ister misin?"

"Olur."

"Şu işe bak, bütün sigaralarım ıslanmış."

"Takma kafana."

"Onları bu şekilde nasıl içeceğiz?"

"Takma kafana."

"Sen zaten hiçbir zaman hiçbir şeyi kafana takmazsın. Bahse girerim yağmurun bizi uyutmamasını da kafaya takmıyorsundur."

"Yağmur beni rahatsız etmiyor."

"O hâlde neden uyumadın?"

"Düşünüyordum."

"Ne düşünüyordun?"

"Yarını."

"Korkuyor musun? Teğmen silahları olmadığını söyledi ama ben ona inanmıyorum."

"Bizi buraya neden gönderdiklerini düşünüyordum."

"Teğmenin ne dediğini duymadın mı? Çalışmak istemiyorlarmış, çiftlikleri bırakıp gitmişler ve şimdi de köyleri yağmalıyorlarmış."

"Onlarınki bir grev."

"Evet, ama buna hakları yok. Ayrıca gündeliklerinin artırılmasını da istiyorlarmış."

"Onlar grevdeler."

"Tabii ki, zaten bizi de bu yüzden gönderdiler, grevi sonlandırmamız için."

"Hoşuma gitmeyen de işte bu. Bu bizim işimiz değil."

"Ne bizim işimiz değil?"

"Grevleri sonlandırmak."

"Her şey bizim işimiz. Ben buraya geldiğime memnunum. La Zona'yı* tanımıyordum. Ayrıca göreve gönderilmek kışlada olmaktan çok daha iyi: Ne teftiş var ne de içtima ve seni burada hapse de atamazlar."

"Bal gibi atarlar."

"Görevde olduğumuza göre bunu nasıl yapacaklarmış?"

"Bilmiyorum ama yapabilirler."

"Her halükârda kışlada olmaktan iyidir."

"Evet, ama bence o kadar da iyi değil."

"İyi veya değil ne fark eder ki, önemli olan şu anda kışlada değil görevde olmamız."

"Çok şey fark eder."

"Sana ne fark ettiğini söyleyeyim mi? Bence sen korkuyorsun."

"Neden korkacakmışım?"

---

* Kolombiya'nın kuzeyinde, Karayip kıyılarının biraz iç kesiminde muz üretimi yapılan bölgeye verilen ad. *–çn*

"O hâlde neden endişeleniyorsun?"

"Çünkü eğer bu bir grevse bizim saygı göstermemiz ve karışmamamız gerekir."

"Esas saygı göstermesi gerekenler onlar."

"Kime karşı?"

"Yetkili makamlara, bize."

"Biz yetkili makam değiliz ki, biz askeriz, bu konuda yetkili makam polis."

"Haklısın ama polisler hiçbir işe yaramıyor. Bu yüzden bizi gönderiyorlar."

"Mevzu şu ki polisler onlarla baş edemediler."

"Sen korkuyorsun."

"Hadi oradan! Korktuğum falan yok ama gidip bir grevi sonlandırma işi hoşuma gitmiyor. Ayrıca burada haklı tarafın grevciler olmadığı ne malum?"

"Onların buna hakkı yok."

"Neye hakkı yok?"

"Grev yapmaya."

"Sen nereden biliyorsun?"

"Teğmen öyle dedi."

"Teğmenin hiçbir şey bildiği yok."

"Bu doğru."

"O binbaşının söylediklerini tekrarlayıp duruyor."

"Bu sabah sırt çantalarımızı hazırlarken yanımıza sadece çuha ve minder almamızı söyledi. Ama gemiye binmek için yola çıkmadan önce çantalarımızı boşalttırıp çuhalarla minderleri çıkardı ve bizi depoya kalın battaniyeler almaya gönderdi. Orada başınızın üstünde bir çatı olmayacak, salla gideceksiniz, dedi. Hiçbir şey bildiği yok."

"Gerçek mermilerimizin olacağını kim söyledi?"

"Teğmen, talimatları vermek için bizi topladıklarında. Duymadın mı?"

"Hayır."

"Sence onlar silahları nereden bulmuşlardır?"

"Silahları falan yok, sadece palaları var."

"Nereden biliyorsun?"

"Onlar gündelikçi."

"Ve sen bu yüzden silahlarının olamayacağını düşünüyorsun."

"Evet, bu yüzden."

"Şu battaniyenin suyunu sıkmama yardım etsene, şimdi sazlıkların arasına girince sivrisinek olacak. Sen diğer ucundan tut. Senin battaniyen nerede? Onu üzerine örtmedin mi?"

"Hayır."

"İliklerine kadar ıslanmış olmalısın."

"Takma kafanı."

"Battaniyeni ne yaptın?"

"Islanmaması için tüfeğimin üzerine sardım."

***

Onları kışladan iskeleye kadar yürütmüşlerdi. Mesafe kısaydı ama botları yeniydi ve ayaklarına büyük geliyordu, ayrıca palaskalar ve sırt çantalarının derisi henüz terden yumuşamamıştı.

İskelede onları saatlerce beklettiler. Çok kalabalıktılar ve onları bindirmeden önce salları bağlamak gerekti. Biniş yavaş oldu ve pupa tarafından yapılması gerekti, zira botların tabanı güvertenin cilalı zemininde çok fazla kayıyordu. Orada bekledikleri sırada tüfekleri sırtlarına çapraz asma emri verildi, ama namlular alçak kirişlere çarptığı için ve bellerinde asılı mataralar, sırtlarındaysa çantalarla kazan dairesinin iki yanındaki daracık koridorlardan ilerleyemedikleri için bütün teçhizatı üstlerinden çıkarmak ve vapuru geçip sallara ulaşana kadar ellerinde taşımak zorunda kaldılar. Biniş kargaşa içinde ve yavaş oldu. En sonunculara sıra geldiğinde, saatlerdir orada beklemekteydiler. Sallarda istiflerin üzerine yerleşip tüfeklerini dizlerinin arasına aldılar.

Nehri geçerken bazıları korkuya kapıldı: Sert bir aralık rüzgârı vardı ve sallar, vapurlardan çok daha fazla sallıyordu; bu arada onları vapurlara bağlayan halatlar bir gevşeyip bir gerilmek suretiyle bordalardaki ahşap kıymıklarını törpüleyerek tertemiz yapıyorlardı. Vapurların pruvasında gidenler sırılsıklam oldular.

Nehrin koluna girmeden önce diğer tarafta ışıl ışıl şehri bütünüyle görebildiler. O âna kadar onu görmemişlerdi.

Her biri bildik yerlerin ışıklarını gördüğünü zannetti. İlk şaşkınlık onları gruplaştırdı: Arkadaşlar diğer kafaların üzerinden uzanıp kendi arkadaşlarını aradılar. Her birinin şöyle dediği duyuldu: Kışla işte şurası ve ellerini uzatarak farklı farklı yerleri işaret ettiler.

Nehrin koluna bir tünele girer gibi girdiler. Sallar, aşırı geniş ve vapurlarla birlikte aşırı uzun bir grup oluşturdukları için mangrovlarla kaplı kıyılara her çarptıklarında askerler birbirlerinin üzerine devriliyorlardı ve çatılı tüfeklere çarpmamak için sürekli sakınmaları gerekiyordu.

Onlar için ilk başta yeni olan her şey –bacalardan fışkıran inanılmaz dumanlar, değişken düdük seslerine mükemmelen itaat eden vapurların hantal hareketleri, kıyılarda birden karşılarında beliren bir çiftliğin, küçük bir ateşin görüntüsü, bir köpeğin havlaması– zamanla aynı, tekrarlayan, bildik şeye dönüştü. Bu arada bastıran uyku onları tüfeklerin üstüne, yük balyalarına ve birbirlerinin omuzlarına, sırtlarına, kalçalarına doğru deviriyordu.

Derken, hiç beklenmedik bir anda yağmur yağmaya başladı.

***

"Acıktım. Vardık mı yoksa?"

"Evet."

"Çok oldu mu?"

"Hayır. Daha yeni vardık."

"Nehrin kollarına girer girmez uyumuşum ve hiçbir şey hissetmedim. Sen uyudun mu?"

"Hayır."

"Nehrin kolunda çok sivrisinek var mıydı?"

"Hayır."

"O hâlde nehrin kollarının sivrisinek kaynadığı yalanmış. Ben yalan olduğunu biliyordum."

"Yalan değildi."

"Yağmur bütün gece devam etti mi?"

"Evet."

"Neden böyle bekliyoruz?"

"Salı çözüyorlar."

"Kahvemizi nerede içeceğiz? Ben acıktım."

"Bilmiyorum, belki istasyonda içeriz."

"Neden istasyonda? Buralarda bir kışla yok mu? Ayrıca battaniyeleri kurutmamız gerekiyor, tabii ki eğer bugün güneş çıkarsa. Senin de üniformalarını kurutman gerekiyor."

"Herhangi bir şeyi kurutmak için bize zaman vereceklerini sanmıyorum."

"Diğerleri karaya çıktılar mı?"

"Hayır, ilk biz çıkacağız."

"Hadi, kalk, inmeye başladılar bile. Her tarafım tutulmuş. Lanet olası yağmur."

"Tekneden inişe daha zaman var."

"Ama burundakiler şu anda iniyorlar. Ortalığın aydınlanmasını beklememiz gerekirdi: Hiçbir şey görünmüyor."

"Aceleleri var."

"Niçin? Ah, evet, grevi sonlandırmak için."

"Belki de o grevi sonlandıramayız."

"Tabii ki sonlandıracağız."

"Belki yapamayız."

"O hâlde onların silahlı olduğuna sen de inanıyorsun."

"Hayır, silahları yok."

"İş çok kolay olacak."

"Kimbilir."

"Hadi kalk, inme sırası bize geldi."

"Senin de acelen var."

"Hayır, grev benim zerre kadar umurumda değil: Sadece her tarafım tutulmuş ve karnım aç."

"Yürü o hâlde."

"Dur bekle, buraları tamamen ıslatmak için gitmeden önce işeyeceğim."

***

Sallar kıyıdaki ıslak yamaca çarpıp durunca, uyumakta olanlar uyanmaya başladılar. Hava henüz ağarmamıştı. Yavaş yavaş uyandılar: Önce kollar ve bacaklar, sonra vücutlar başka kolların, başka bacakların ve başka vücutların komşuluğunu hatırladılar; ardından eller tüfeklerin biçimini ve ağırlığını tanımak için onları önce bırakıp ardından tekrar sımsıkı tuttular; son olarak da gözler karanlığın içinde referans noktaları seçmeye koyuldular.

Vapurların reflektörleri, neredeyse aniden inen bir tokat gibi salların güvertesinde titizlikle dolaşmaya başlayınca, ışığın kocaman açılmış ve ateş gibi yanan eliyle gözlerine vurduğunu hissettiler. Kimileri boştaki kollarıyla yüzlerini korurken diğerleri kafalarını belli belirsiz başka tarafa çevirdiler ve ışık keplerinin, ıslak enselerinin üzerinde süzüldü. Artık hepsi uyanmıştı.

Kıyıya çıkış sala binişten daha az yavaş ve daha az kargaşalı oldu. Hareket etmeyi ve gidecekleri yere bir an önce varmayı istiyorlardı. Salların pruvasıyla kıyı arasındaki bulanık suya atlamak zorunda kalmak umurlarında olmadı. Hareket etmek istiyorlardı. Suya atladılar ve nehrin dibi teçhizat yüklü vücutların çifte ağırlığı altında iyice göçtü. Bacaklar leş kokulu bir debelenmenin ardından çamura gömülüyordu. Her şeye rağmen kıyıyla aralarındaki kısa mesafeyi hızla aştılar ve tüfeklerinin dipçiklerine dayanarak kıyıya çıktılar.

***

"Kuru olan tek şeyim botlarımdı; şimdi artık her tarafım sırılsıklam. Onları çıkaracağım."

"Daha istasyona kadar yürümemiz gerekiyor."

"Sadece içlerini boşaltacağım, tamamen suyla doldular."

"İstasyon buraya uzak."

"Çok mu uzak?"

"Bir fersah kadar."

"Peki, biz kahvemizi hangi kahrolası yerde içeceğiz?"

"İstasyonda."

"Burada kamp yapıp kahvemizi içmeliydik, sonra nereye isterlerse gidebiliriz."

"Tren geldiğinde istasyonda olmamız gerekiyor."

"Tren mi? Hangi tren?"

"Bizi La Zona'ya götürecek olan tren."

"Evet, biliyorum. Dün gece bana anlatmıştın ama unutmuşum, insan bu kadar aç olunca kafasını hiçbir şeye veremiyor."

"Tren kaçta kalkıyor?"

"Bugün belli bir saati olduğunu sanmıyorum. Personel grevde."

"Onlar da mı? Onların gündelikçilerle ne alakaları var ki?"

"Hiç."

"O hâlde sırf işgüzarlıklarından."

"Hayır. Onlar da iş garantisinden yoksun. Grevcilere yardımcı olmak için trenlerin işleyişini durdurdular."

"Bu durumda treni kim çalıştıracak?"

"Bilmiyorum. Onları bulup getirmek ve zorla çalıştırmak için bir müfreze gönderdiler."

"İyi yapmışlar."

"Neden iyi yapmışlar?"

"Aksi takdirde grevi sonlandırmak için o köylere nasıl gidecektik?"

"Köylere gidemememiz daha iyi olurdu. Kimseyi öldürmek zorunda kalmamamız daha iyi olurdu."

"En iyi şey şu anda olduğu gibi kışlada olmamak. Baksana botlarım suya girence nasıl da yumuşadılar, onları neredeyse hissetmiyorum. İşin kötü tarafı güneş onları kurutunca yeniden kazık gibi sertleşecekler."

"Makinistler saklanmış olmalı."

"Ne?"

"Hiç."

"Şu bota dokunsana, ne kadar yumuşak olduğunu görüyor musun? Seninkilerin de böyle yumuşamasını istiyorsan onları ıslat."

"Zaten ıslaklar."

"Onları ayağından çıkar ve benim yaptığım gibi yıka: Onları suya daldır ve çıkar, suya daldır ve çıkar, suya daldır ve çıkar. O zaman yumuşacık ve tertemiz oluyorlar. Dediğimi yap göreceksin."

"Bunun için zaman yok: Baksana çavuş sıraya girme emri vererek geliyor."

"Ne diye sıraya gireceğiz ki?"

"Bizi saymaları için."

"Ne yani, acemi erlerden birinin suya düşmüş olmasından mı korkuyorlar? Buraya acemileri göndermemeliydiler."

"Hayır, suya düşmüş olmasından falan değil, kaçıp gitmiş olmasından korkuyorlar."

"Kaçmak mı? İnsan zaten kışlanın dışındaysa ne diye kaçsın ki? Bu çok saçma olur. İnsan içeride olduğunda kaçar."

"Demek istediğim, korkuları birilerinin firar etmiş olması."

"Firarilerin olmasından mı korktuklarını söylemek istiyorsun?"

"Evet, öyle diyebiliriz."

"Ama birlik bu türden bir göreve gönderildiğinde firari olmaz ki. Firari savaş zamanı olur ama biz şimdi savaşta değiliz, görevdeyiz."

"Pekâlâ, o zaman kaçmış olmasından diyelim, bu işin bir parçası olmamak için kaçmış olmalarından korkuyorlar."

"Yüz seksen dört."

"Yüz seksen beş."

***

"Biraz daha kahve ister misin?"

"Aç değilim."

"Bizi o kadar süre beklettikten sonra sadece kahve veriyorlar. Benim karnım hâlâ aç."

"Al, benimkini de iç."

"Gerçekten mi? Sen içmek istemiyor musun?"

"Hayır. Sen bana bir sigara ver."

"Henüz kurumadılar."

"Fark etmez, o şekilde ver."

"Onu ağzında çiğnemekten ne zevk alıyorsun?"

"Beni oyalıyor."

"Benim midemi hiçbir şey oyalayamıyor: Açlıktan guruldayıp duruyor. Tütün çiğnemek sana açlığını unutturuyor mu?"

"Evet."

"Ne olacağını görmek için biraz çiğneyeceğim. Bunu yapmayı nerede öğrendin?"

"Uzun zaman önce köyde."

"O zaman da açlığını unutmak için mi?"

"Evet. Hiçbir zaman yeterince yemek yoktu."

"Desene kışladakiyle aynı hikâye."

"Burada yeterince yemek olmamasının sebebi çavuşların parayı zimmetlerine geçirmeleri. Benim evimdeki açlığın sebebiyse hiç para olmamasıydı."

"Parayı ve yemeği çalıyorlar: Ben tedarikçiden erzak satın almaya gittiğimde çavuşun karısının bir dükkânı olduğunu ve onun depodan yürüttüklerini orada sattıklarını duydum."

"Bu kahvaltı işini kim bağladıysa oldukça yüklü miktarda parayı götürmüş olmalı, baksana bir parça ekmek bile vermediler."

"Kahve güğümlerini getiren kadınlara soracağım."

"Niçin? Eğer çavuş senin bu işleri araştırdığını fark ederse hapsi boylarsın."

"Beni burada hapse atamaz, kışlada değiliz."

"O hâlde sana başka bir ceza verir."

"Bunu binbaşıya bildirmesi gerekir."

"Binbaşı da çalıyor."

"Sanmıyorum."

"En çok çalan o."

"Tamam, hepsi çalıyor. Ama en kötüleri çavuş çünkü o bizden çalıyor: Bize yemek verilmesi için gönderilen paradan çalıyor ve bizim aç kalmamıza sebep oluyor. Eğer binbaşı çalıyorsa hükümetten çalıyordur ve bunun hiçbir önemi yok."

"Aksine daha çok önem taşıyor çünkü vatanı soymuş oluyor."

"Vatan hükümet demek değil, vatan bayraktır. Hükümetten çalmak çalmak değildir, bunu herkes bilir. Şu ileridekilerin yanına kadar yürümek ister misin?"

"Hayır, benim tüfeğimi temizlemem gerekiyor: Kıyıya çıkarken suya girince içi çamur doldu."

"Benimki de çamura gömüldü ama ben onu şimdi temizlemeyeceğim."

"Ben temizleyeceğim, elimde paslanmış bir tüfekle dolaşamam."

***

"Bak sana ne diyeceğim: Bu köyde o tür kadınlardan var."

"Sana kim söyledi?"

"Hiç kimse. Onları gördüm."

"Nerede?"

"Şu köşedeki evde, otel yazan binanın karşısında. Yiyecek bir şeyler olup olmadığını sormak için bize kahve getiren kadınları bulmaya gitmiştim ve o evin camları açıktı; geçerken kadınları gördüm."

"Belki o tür kadınlardan değillerdir."

"Öyleler: Uzun elbiseler giymişlerdi ve yüzleri boyalıydı. Ayrıca salonu sanki bir dans partisi düzenleyecekmiş gibi süslemişlerdi. Kesinlikle öyleler. Ne dersin? Oraya gidip bir göz atmaya vaktimiz olur mu?"

"Bilmiyorum."

"Bir tek şu var, Fransız'a hiç benzemiyorlar, buralı kadınlara benziyorlar."

"O hâlde öyle değiller."

***

"Şu tren asla gelmeyecek."

"Gelmemesi daha iyi."

"Neden ki?"

"Böylece oraya gitmek zorunda kalmayız."

"Ya bizi oraya kadar yürütürlerse? Tren gelse daha iyi olur."

"Bizi oraya kadar yürütmeyecekler."

"Nereden biliyorsun?"

"Köyler buraya çok uzak."

"Sen o köylerde hiç bulundun mu?"

"Hayır."

"Biz hangi köye gidiyoruz?"

"Bilmiyorum. Herhalde hepsine."

"Hepsi grevde mi?"

"La Zona yöresi topyekûn grevde."

"La Zona bütün köyleri kapsıyor mu?"

"Evet."

"Orada kaç köy var?"

"Bilmiyorum."

"Oldukça fazla mı?"

"Evet, oldukça fazla da, bu ne biçim soru?"

"Sana sormam hoşuna gitmiyor mu?"

"Benim için fark etmez."

"Çok fazla köy olursa daha iyi, o zaman grevi sonlandırdıktan sonra oralarda daha uzun süre kalırız ve hemen kışlaya dönmemiz gerekmez. Burada böyle beklemekten sıkıldım, bu tren neden hâlâ gelmedi?"

"Makinistleri bulamamışlardır. Belki de onları zorla getirememişlerdir."

"Onları biz dipçikleyerek getirmeliydik. Onları getirme görevini birkaç serseme verdiklerinden eminim. Biz olsak onları çoktan getirmiştik."

"Sen öyle zannet."

"Ben buna inanıyorum: Onları dipçikleye dipçikleye çoktan getirmiştim. Onların silahlı olduklarını sanmıyorum."

"Onlara vurmaya hakları yok. Eğer istemezlerse onları buraya zorla getiremezler."

"Elbette ki onlara vurmaya hakkımız var, biz bunun için buradayız."

"Onlar grevde."

"Biliyorum ama bunun hiçbir önemi yok."

"Evet, var."

"Tamam, öyle olsun. Şu lanet olası tren de bir türlü gelemedi."

***

"Kadınları görmek için gidip bir tur atacak zamanı bize verirler mi, ne dersin?"

"Bilmiyorum, hiç sanmıyorum."

"Eğer tren gelmezse diyorum. Neticede bizi bir yerlere götürmeleri gerekecek, bütün günü burada istasyonda geçirecek değiliz."

"Eğer tren bugün gelmezse geceyi geçirmek için bizi bir kışlaya götürürler."

"Bu köyde kışla var mı?"

"Evet."

"Ama içinde asker yoktur herhalde."

"Çok az var."

"Kışla nerede?"

"Meydanda, kilisenin karşısında."

"Sen bu köyü tanıyor musun?"

"Hayır."

"O hâlde nereden biliyorsun?"

"Kışlalar ve kiliseler her zaman yan yana olurlar ve her zaman köy meydanındadırlar."

"Eğer geceyi burada geçirirsek ben bir ara sıvışırım: Kadınların olduğu eve gidip bir göz atmak istiyorum."

***

"Ben hayatımda hiç trene binmedim. Sen bindin mi?"

"Evet, bindim."

"Çok kez mi?"

"Evet."

"Trenle gitmeyi seviyor musun?"

"Onun geçişini seyretmek daha çok hoşuma gidiyor."

"Ben gelip geçişlerini seyrettim ama içine hiç binmedim."

"Bir dönem oturduğumuz yerin yakınında bir tren durağı vardı."

"Bunun gibi mi?"

"Hayır, bu bir istasyon. Tren bizim oradakinde her zaman değil, sadece yolcu olduğunda dururdu. Oraya her gün incir satmaya giderdik. Eğer o gün durmazsa incirleri akşam biz yerdik."

"O hâlde durmaması daha iyiydi."

"Hayır, çünkü durduğunda hiç olmazsa biraz incir satabiliyor ve iki, üç sabah kahve içeceğimizi biliyorduk."

"Ben inciri kahveden daha çok severim. Sen hangisini daha çok seversin?"

"Bilmiyorum, incir yemeyeli o kadar uzun zaman oldu ve içecek kahvemizin olmadığı o kadar çok sabah vardı ki aralarındaki farkı unuttum."

"İncirler nasıldı?"

"İri ve mor, içleriyse minik çekirdeklerle doluydu."

"Trenler nasıldı?"

"Uzun ve neşeli, durmadığı günlerde yolcular vagonlardan el sallarlardı: En güzeli buydu."

"Benim gördüğüm yegâne tren Puerto Colombia şirketininki, küçük bir şey ve onu hareket hâlindeyken görmedim. Tren orada durduğunda insanlar el sallamıyorlar, değil mi?"

"Hayır, el sallamıyorlar, sadece bakıyorlar."

***

"Bu köy çok çirkin."

"Bütün köyler aynıdır."

"Ama bu en çirkinleri. Daha önce hiç tuz kaplı duvarlar görmemiştim. Burada tuz satın almalarına gerek yok, duvarları kazısalar yeter."

"Bu tuz yenmez."

"Neden?"

"Nedenini bilmiyorum ama yenmez."

"Belli ki bu kışladakileri hiç çalıştırmıyorlar: Baksana her şey paslanmış ve üzeri tuzla kaplanmış."

"Evet, gerçekten öyle."

"Biz geçerken kimsenin kafasını uzatıp bakmadığını gördün. Veletler bile oralı olmadılar."

"Çünkü bizim niçin burada olduğumuzu biliyorlar ve bu yüzden bize öfkeliler."

"Neden bize öfkeliler ki? Burada olmamız bizim suçumuz değil."

"Kimbilir."

"Grevcilerin suçu."

"Grevcilerin değil, Şirket'in* suçu."

"Tamam, ama suç bizim değil."

"Kimbilir."

"Yandaki evi gördün mü? Çok büyük, diğer sokağa kadar uzanıyor: Bu akşam oradan sıvışabiliriz. Üstelik her tarafı kapalı, sence orada yaşayan kimse var mıdır?"

"Evet, var."

"Önemli değil, avlusu kışlanın avlusuna bitişik ve aradaki duvar çok alçak. Bu gece oradan sıvışabiliriz."

"Ben yokum, canım istemiyor."

"Benim istiyor, ben bu gece sıvışacağım."

***

İstasyondan kışlaya kadar yürüdüler. Çapraz asılı tüfekleri ve sağ omuzlarının üzerinde çantalarıyla, güherçileli sıcak çamurla ve güherçileli serin su dolu birikintilerle kaplı sokaklarda yürüdüler. Bazıları artık kurumuş botlarını çıkardıktan sonra birikintilere atlayıp bulanık suyu ayaklarıyla şapırdattılar. Yavaşça, acele etmeden, sağa sola bakınarak, sokakların her iki yanındaki kapıların ve pencerelerin kapalı olmasının nedenini tam anlamadan yürüdüler.

Bütün günü istasyonda geçirmişlerdi: İlk gelenler uzun tahta bankların üzerine oturmuş, sonradan gelenlerse kendilerini yere atmış, sırtlarını gri demir sütunlara dayamış ya da peron boyunca çömelmişlerdi. Bazıları uyumuştu, diğerleriyse uzaklaştıkları ölçüde birbirlerine yaklaşan ve dağın eteklerindeki belirsiz bir noktada gözden kaybolan rayları uzun süre boyunca seyretmişlerdi. Hepsi bunu yapmaktan sıkıldılar. İstasyonun önünden başlayan içine kapalı, ölü köye bakmaktan yoruldular.

---

* United Fruit Company. –*çn*

Birkaç saat sonra artık umursamaz oldular: Bildikleri şeylerin, silahlarının, sırt çantalarının ve arkadaşlarının etrafında gruplaştılar ve artık beklemeyi bıraktılar.

İstasyonla kışla arasındaki mesafe kısaydı; yolu sokakların ve evlerin arasında sessizlik içinde yürüdüler.

Kışla pis ve neredeyse metruk bir durumdaydı. Kemerler ve kapılarla çevrili, zemini serinlik veren kırmızı kiremit döşeli merkez avluya kadar yürüyerek girdiler. Sıralar oluşturmaya başladılar, bir tarafa çantalarını bırakıp diğer taraflarına tüfeklerini koydular, yan yana dizilip kısa ve devamlı adımlarla ileriye ve geriye doğru hareket ettiler: Ardından hiç kımıldamadan, sessizlik içinde sayıldılar. Sıraları bozma emri verildiğinde hangi kapılara yöneleceklerini, hangi yatakların üzerine miğferlerini atacaklarını ve battaniyelerini sereceklerini artık biliyorlardı. Artık eski hâllerine kavuşmuş, rutinlerini yeniden bulmuşlardı.

***

"Uyumayacak mısın?"

"Hiç uykum yok."

"O hâlde benimle birlikte gel."

"Olmaz."

"Paran var mı?"

"Evet, iki peso."

"Birini bana ödünç verir misin?"

"Olur."

"Gelmek istemediğine emin misin? Buradan sıvışırız, yat borusu çoktan çalındı."

"Canım istemiyor."

"Gel gör şunları, sana Fransız'a benzemediklerini söylüyorum."

"Belki öyle değillerdir."

"Evet, öyleler, ben onları gördüm. Hadi gidelim, belki bunlar insanın pantolonunu çıkarmasına izin veriyorlardır."

"İstemiyorum, istemiyorum, istemiyorum."

"Tamam, hemen kızma."

"Kızmıyorum, sadece oraya gitmek istemiyorum."

"Ben gidip bir göz atıp hemen döneceğim, tamam mı?"

"Tamam."

"Bir kez daha bütün bir geceyi gözünü kırpmadan mı geçireceksin?"

"Hayır. Hemen uyuyacağım."

"Benim eşyalarıma göz kulak ol, tamam mı?"

"Tamam. Sen de dikkat et, devriyeler olabilir."

"Sen merak etme, beni yakalayamazlar. Birlikte gitsek daha mutlu olurdum."

"Hiç canım istemiyor. Sen sıvışacaksan, hadi git artık."

"Hemen döneceğim."

"Tamam."

28

***

Tren uzun ve düzensizdi; diğer bütün trenler gibi eğlenceli değil, yavaş ve hantaldı; yağmura karşı bir korunması olmayan üstü açık vagonlar gereksiz biçimde birbirlerine çarpıp duruyorlardı. Lokomotif istasyonun önünde durdu, ama sadece lokomotif, son vagonlar oraya bir hayli uzaktaydı. Kabinde ve ikinci vagonun çatısında gelenler inmediler. Bacaklarının arasında tüfekleriyle oturmaya devam edip makinistleri gözlediler.

Sıraya girme emri verilince, tren boyunca dağınık hâlde gelenler hemen eğitilmiş bir çabuklukla koşmaya başladılar ve lokomotifin önüne kümelendiler. Grup uzayarak ve sıkışarak yavaş yavaş düz bir çizgiye dönüştü ve sonunda yekpare, bütüncül bir biçim aldı. Botların, tüfeklerin ve çantaların gürültüsü sona erince sayım başladı: Çok azdılar. En baştaki sağa döndü, tüfeğini kaldırdı ve yürümeye başladı: İstasyonu geçti ve köyün içine daldı. Diğerleri de aynı hareketi tekrarlayarak onu takip ettiler. En sondaki ikisi sola doğru döndüler, tüfeklerini yatay

bir biçimde mermiliklerinin üzerine dayadılar ve istasyondaki devriye görevlerine başladılar.

Tam o sırada düdük sesi duyuldu: Kısa, keskin, soğuk; bir bıçak gibi, bir işaret gibi.

Kol bir anlığına üst üste yığılarak durdu. Bazıları merak ya da şaşkınlık hissetmeden, otomatik olarak kafalarını çevirdiler. Ardından, ne olduğunu anlamadan yürümeye devam ettiler.

***

Nöbetçi borazancı henüz karanlık avluyu koşarak geçip kürsünün üzerine çıktı. Temiz, net, bildik ses bütün kışlayı doldurdu. Sessizlik içindeki upuzun koğuşlarda yatakların paslı demirleri gıcırdamaya başladı ve bedenlerin, botların, mataraların, tüfeklerin gürültüsü ve özellikle de telaşın kararsız gürültüsü bir anda borazanın sesini bastırdı.

Borazanın ötmeyi, acele ettirmeyi sürdürdüğü kürsüye sırtlarını dönerek yan yana dörderli bir sıra oluşturdular. Borazan sustu ve biraz önce bütün gürültülerin yükseldiği geniş alan yavaş yavaş avlunun üzerine düşmeye başlayan aydınlıkla doldu.

Sayım yapmadılar.

Kararlı ve çıkardıkları seslerin eşlik ettiği adımlarla, düzenli bir şekilde, tüfekler omuzda, çantalar sırtta asılı bir hâlde kışladan çıktılar. Aynı sokakların üzerinde, önde yürüyenin ensesine sabitlenmiş bakışla, yan taraflardaki evlerin kapı boşluklarından ve açık pencerelerinden içeri bakmadan yürüdüler. Özgüvenli adımlarla su birikintilerinin ve güherçileli çamurun üzerinde yürüdüler. Çukurlardaki sular şimdi bedenlerin ağırlığı altında, metal ve derinin çifte ağırlığı altında sağa sola sıçrıyordu. Çamur her bot darbesiyle birlikte pırıl pırıl ortaya çıkıyordu. Hepsi yan yana dörderli ve sadece birisi üçerli sıra hâlinde istasyona kadar yürüdüler.

***

Henüz ölüm değildiler ama ölümü parmaklarının boğumlarında taşıyorlardı; bacaklarına yapışık ölümle birlikte yürüyorlardı; ölüm her adımda kıçlarına çarpıyordu; ölüm –titizlikle temizledikleri metal ve ahşap karışımı bir ölüm– sol köprücükkemiğinin üzerine ağırlık yapıyordu.

***

İstasyonda kalmış olanlar sokağın diğer tarafında, otelin önünde toplandılar. İlk başta korktular: Yedi kişiydiler ama adamlar düşmanca el kol hareketleri yapmadığı için korku yok oldu, sadece merak kaldı. Oradaydılar, sokağın diğer tarafında, tüfekleri hâlâ yatay bir şekilde mermiliklerinin üzerine dayalıydı, sadece bakıyorlardı, ne olup bittiğini çok fazla anlamadan, hatta anlamaya bile çalışmadan sadece adamların nasıl bütün sokaklardan, boş ve ıssız görünen bütün evlerden çıktıklarına ve nasıl gruplar hâlinde geldiklerine bakıyorlardı. Gruplar en sonunda istasyonda toplandıklarında artık çok kalabalıktılar ve vagonların yanı sıra lokomotife de bindiler. Vagonlar da tamamen dolduğundaysa, vagonların ve lokomotifin çatısına çıktılar. Temiz giysileri, sarımtırak hasır şapkaları ve elleyip durdukları kınlarının içinde hareketsiz palalarıyla doldurdukları vagonları resmen istila ettiler. Üstü açık vagonlarda ve kapalı vagonların çatısında tıkış tıkış oturarak, frencilerin merdivenlerinden ve lokomotifin basamaklarından salkım saçak sarkarak bütün treni kapladılar. Ve sessizlik, kararlılık, sakinlikle trenin üzerinde kaldılar.

***

"Her tarafta seni aradım ama bulamadım. Korktum, onca silah sesi duyunca çok korktum. Onları neden öldürdüler? Silahları yoktu. Sen haklıydın: Silahsızdılar. Peki, şimdi ne yapacağız? Benim geri dönmem gerekiyor, onu gündüz gözüyle görmek istiyorum, gündüz nasıl olduğunu görmek istiyorum. Sence

kışlaya dönecek miyiz? Bizi bunca ölüyle birlikte burada bırakmazlar herhalde. Biliyor musun, ben o kadınlara gitmedim. O kadınların evine kadar gitmeme gerek kalmadı. Hemen yandaki evi hatırlarsın, hani şu her tarafı kapalı olan, orada insanlar yaşıyormuş. O orada yaşıyor olmalı çünkü avludaydı, avluda tek başınaydı. Yüzünü çok iyi göremedim. Onunla konuşmadım da. Sonra, kısa bir süre sonra, ağlamaya başladı, ama öyle feryat figan değil, sessizce, neredeyse ağladığı duyulmuyordu. Anlamıyorum, hiçbir şey anlamıyorum. Benimle birlikte oraya geri dönmeli ve bana açıklamalısın. Bana dokunmadı, bana sarılmadı, hatta kollarını bile kaldırmadı. Gözleri açık bir şekilde kendini bana bıraktı. Onu buna zorlamadım. Bana inanmayacaksın ama onu zorlamadım. Onu çok iyi göremedim ama neredeyse benim boyumda ve *cananga** kokuyordu. İlk başta *cananga* kokuyordu, daha sonra kan koktu. Parmaklarıma bak, sanki kesilmiş gibiler. İşte bu yüzden geciktim çünkü hemen gidip eve kapandı ve ben orada, avluda kalıp karanlık koridora bakakaldım. Bütün gece orada kaldım ve ne yapacağımı bilmeden koridora baktım. Şimdi biliyorum ki korkuyu daha silah seslerini duymadan önce hissetmiştim."

"Vagonun çatısında oturuyorlardı. Yanlarına yaklaştım. İçlerinden biri kollarını indirdi. Üzerime atlayacak mıydı bilmiyorum. Tüfeğimi kaldırdığımda namlu neredeyse göbeğine değiyordu. Üzerime atlayacak mıydı bilmiyorum ama kollarını indirdiğini gördüm. Namlu neredeyse göbeğine değerken ateş ettim. Bir uçurtma gibi havada asılı kaldı. Tüfeğimin ucuna bağlıymış gibi görünüyordu. Hemen akabinde yere düştü. Silah sesini duydum. Tüfeğin ucundan kurtuldu ve suratımın, omuzlarımın, botlarımın üzerine düştü. Koku işte o zaman başladı. Bok kokuyordu. Koku kalın ve yapışkan bir battaniye gibi üzerimi kapladı. Tüfeğimin namlusunu, gömleğimin kollarını

* Parfüm ağacı olarak bilinen *Cananga odorata.* –*çn*

ve göğüs kısmını, pantolonumu ve botlarımı kokladım; o kan değildi, üzerim kanla değil bokla kaplıydı."

"Senin bir suçun yok, bunu yapmak zorundaydın."

"Hayır, bunu yapmak zorunda değildim."

"Sana ateş emri verdiler."

"Evet."

"Sana ateş emri verdiler ve sen de bunu yapmak zorundaydın."

"Onu öldürmek zorunda değildim, tanımadığım bir adamı öldürmek zorunda değildim."

"Emri verdiler ve herkes ateş etti, sen de ateş etmek zorundaydın; bunu o kadar kafaya takma."

"Tüfeği kaldırabilir, sadece kaldırabilir ama ateş etmeyebilirdim."

"Evet, bu doğru."

"Ama böyle yapmadım."

"Bu teamülden oldu: Emri verdiler ve sen de ateş ettin. Senin bir suçun yok."

"O hâlde suç kimin?"

"Bilmiyorum, herhalde emre uyma teamülünündür."

"İllaki bir suçlu olmalı."

"Suçlu bir kişi değil herkes, bu herkesin suçu."

"Lanet olsun, lanet olsun."

"O kadar kafaya takma. Sence beni hatırlıyor mudur?"

"Bu köyde bizi hatırlayacaklar, bizi sonsuza dek hatırlayacaklar, yaşananları unutacak olanlar biz olacağız."

"Evet, doğru söylüyorsun: Hep hatırlayacaklar."

KIZ KARDEŞ

"Şimdi ne yapacaksın? Yerinden kımıldamadın. Anlaşılan onlara bakmadın bile. Ama doğru, onlara hangi yüzle bakacaktın ki? Yanına yaklaştılar ve sana söylediler. Hepimizin bildiği, hepimizin beklediği (çünkü onun da başına gelmesi gerektiğini hepimiz biliyorduk) şeyi sana söylediler. Bunu erkek kardeş herkesten önce öğrenmiş olmalı çünkü şimdi biraz da bu yüzden onlara en yakın olan o. Şimdi ne yapacaksın? Hayır, hiçbir şey söylemeyeceğini artık biliyoruz. Hepimiz bunu yapmanı beklerken, konuşmanın, bir açıklama yapmanın ya da açıklama istemenin gerekli olduğunu zannederken sen asla konuşmadın. Fakat işin garibi aslında onlar da hiçbir şey söylemediler: Sözlerini özel olarak kimseye yöneltmediler. Büyük abla, senden en çok nefret eden çünkü seni en çok hatırlayan, ona şöyle böyle değindi. Eğer sesinde keder ya da en azından pişmanlık olmasını umduysan seni yine hayal kırıklığına uğrattı. Onları gururla, neredeyse mutlulukla söyledi. Sanki emin olmak için bütün bu zaman boyunca beklemiş ve şimdi emin olunca onu senin yüzüne vurmanın, bilmeden senin planlarını ikinci kez bozmanın keyfini çıkarır gibiydi."

Bunları, on sekiz yıl önce Baba çizmesinden yeni çıkardığı mahmuzun ucuyla onun suratını yardığında annesinin söylediği gibi söyledi. Baba bütün sabahı at sırtında geçirmişti ve onun döndüğünü gördüğümüzde daha atından bile inmeden sana şöyle dediğini işittik: Git kız kardeşini çağır, ona hangimizi çağırman gerektiğini sormadın çünkü sen de meselenin ne olduğunu gayet iyi biliyordun. Bunu ânında anladın. Koridoru bize bakmadan geçip nakış odasının dingin serinliğine daldın, Anne orada olmaydı çünkü hemen ortaya çıktı ve yavaş adımlarla dolaba doğru yöneldi, bir şişe ekşitilmiş süt çıkardı ve Babanın koltuğunun önündeki sehpaya bıraktı. Bir şişe ve nakışlı bir peçete çıkardı: Titizlikle, ihtimamla, sanki hareketlerinin faydalı olduğuna, sanki şişe ve nakışlı peçetenin kendilerine özgü görevleri olduğuna, sanki şişenin kapağı açılsın diye var olduğuna kendini ikna etmeye çalışıyormuş gibi. Fakat çok geçmeden bütün bu önlemlerinin lüzumsuzluğunun farkına vardı çünkü Baba koltuğuna oturdu, sehpayı itti ve mahmuzlarını çıkarmaya başladı. Ama daha Baba sehpayı kendinden uzaklaştırmadan önce Anne bir kez daha bozguna uğramıştı, zira bunu, bardağın eksik olduğunu, daha önce, demin şişeyi ve ardından peçeteyi masaya koyduğu sırada fark etmiş olsaydı bile çok geç olacaktı, çünkü Baba çoktan attan inmiş ve koltuğa yönelmişti.

Bu yüzden Anne şimdi nereye gitmesi gerektiğini bilemeden koridorun ortasında ayakta kalıp başlayacak olan şeyin bitmesini beklemeye karar verdi, ama tam olarak neyin başlayacağı, dahası onun nasıl bitmesi gerektiği konusunda hiçbir fikri yoktu, yine de bir şeyin başlaması gerektiğini biliyordu.

Sen arkanda, ilk kez olarak kararlı, neredeyse mağrur Kız Kardeşle birlikte Annenin önünden geçtiğinde sana baktı ve anladı. Artık olacakları bildiği için yapacak bir şey olmadığını, kalkışılacak herhangi bir şeyin, her türlü eylemin faydasız olacağını, hiçbir yere götürmeyeceğini, geriye ilk başta olduğu gibi, he-

nüz hiçbir şey bilmediğinde ve bardağın eksikliği ona önemli gözüktüğünde olduğu gibi tek bir seçenek kaldığını, onun da beklemek ve daha sonra yeniden düşünmeye başlamak olduğunu anladı, ondan sonra da, henüz bunu, meselenin en basit kısmı olan bardak konusunu bile anlamadan, düşünmeyi bıraktı ve harcadığı çabadan ötürü bitkin bir hâlde tekrar yok olma hâline geri dönerek tevekküle sığındı, ama onun için tevekkülün yüceliğinden bahsedilemez çünkü asla farklı bir beklentisi olmadı. Sen ve Kız Kardeş onun önüne geldiğinizde (sen biraz kenarda, o ise tam karşısındaydı) Baba bakışlarını elinde tuttuğu mahmuzdan, o an için çıkarabildiği yegâne mahmuz olan sol çizmenin mahmuzundan kaldırmadı. Baba hiç konuşmadı. Soru bile sormadı. Buna gerek yoktu çünkü o zaten biliyordu ve sana gidip kız kardeşini çağırmanı söylediğinde, senin de bildiğini gördü: Bunu birinden duymuş olduğundan, bunu sana söylemiş olduklarından ya da çirkin ve pis muz çotuğu suyuyla bir parça çarşafın üzerine senin için yazmış olduklarından falan değil; sen biliyordun, emindin ve bu da ona yetiyordu. Kafasını hiç kaldırmadı, ta ki bir koluyla yavaş ve kendinden emin bir hareketle seni kenara itene ve Kız Kardeşin suratına mahmuzla vurana kadar; daha doğrusu mahmuzun kemeri, ucu ve kayışlarıyla, çünkü elini tam üstüne kapatınca yıldız parmaklarının arasına gömülmüştü, bu yüzden Kız Kardeşe ikinci defa vurunca mahmuzun kayışlarını kaplayan kuru ve şimdiden kırmızıya dönüşmüş çamur Babanın kanıyla da ıslanmaya başlamıştı. Sözcüklere ihtiyaç yoktu, ama her halükârda söylendiler; Baba tarafından değil, Kız Kardeş tarafından. Sanki çok uzun zamandan beri onun içinde, bir araya toplanmadan önce de yalnız sözcükler olarak onun zayıf ve gergin bedenindeymişler gibi. Onları sakin bir şekilde, tek tek, heybetli cümleyi sözcükler ekledikçe daha da büyüterek söyledi. Baba kolunu kaldırınca kan bileğini kapladı, bu kendi kanıydı. Ona bir kez daha vurmadı. Mahmuzun yıldızını eliyle kavramaya devam etti, ama ona bir

kez daha vurmadı. Üzerinde duran şişenin ağzının sineklerle dolmaya başladığı sehpayı daha da ileri itti, koridoru geçip yeniden atına binerken mahmuzu elinde sımsıkı tutmayı sürdürüyordu. Ne sen ne de Kız Kardeş yerinizden kımıldadınız. Bu sonra, çok daha sonra, Anne kallavi bardağı peçetenin üzerine bırakıp odasına gittikten sonra oldu. Sen onu durdurmak için hiçbir şey yapmadın. Onun sözleri yüzünden aklın karışmış gibiydin.

Birisi, sanırım o sendin, Erkek Kardeşe haber verdi. O gece Erkek Kardeşin atı homurdanarak neredeyse koridora kadar girdi ve bütün gece orada kalıp homurtular çıkardı. Ev sessiz ve karanlıktı. Nemli ve tuzlu bir sıcak vardı, bu yüzden sanırım kimse uyumuyordu. Erkek Kardeşin sert ayak seslerinin Kız Kardeşin yatağının başında durduklarını her birimiz odalarımızdan duyduk. Ardından sert sesi evin bütün odalarını sessizce doldurdu: Lanet olası baba, lanet olası baba. Kız Kardeşin ilk hıçkırığını o zaman duyduk.

Katırların su birikintilerinden geçerkenki şapırtısı ağılların bitişiğindeki boş alanı doldurduğunda sen çoktan kalkmıştın; Erkek Kardeşin hizmetçilerle konuştuğunu ve ardından aceleyle atına atladığını duymuş olmalısın: Eyer, dizginler, üzengiler ve at, sabaha karşı yağan yağmurdan ötürü hâlâ hepsi ıslaktı ve suları damlıyordu. Erkek Kardeş girdiklerini duymuştu ve onları koridorda bekliyordu. İçlerinden biri şöyle dedi: İşte geldiler. Erkek Kardeş sordu: Kaç kişiler? Hizmetçi: İki yüz kadar olmalılar, iki sal dolusu geldiler. O zaman Erkek Kardeş ilk kez ata baktı ve şöyle dedi: Gidiyoruz, oraya onlardan önce varmalıyız. O sabah, kahvaltı yaparken, Carmen istasyonun asker dolu olduğu haberiyle geldi. Kız Kardeş kafasını kaldırdı: Morarmış yanağının üzerinde kurumuş kan lekeleri vardı. Anne ona baktıktan sonra elleriyle ağzını kapattı. Bunun üzerine sen

şöyle dedin: Umarım hepsini öldürürler. Kız Kardeş: Hepsini öldürmeyecekler, hepsini öldüremezler. Bunu öyle alelade bir biçimde, sesini yükseltmeden, ama kararlılıkla, kusursuz bir kararlılıkla söyledi.

Kız Kardeşin artık aynı kişi olmayacağını ilk fark eden sen oldun: Kız Kardeşte sert ve kararlı –özellikle kararlı– sözcüklerle yüklü bir ses doğmuştu. Kız Kardeşin yeni sesi seni biraz şaşırttıysa bile bunu belli etmedin. Şu bir gerçek ki sende hiçbir şaşkınlık emaresi görülmedi, her şeyi bekliyormuş gibiydin, her şeyi önceden biliyormuş gibiydin: Sanki her şey önceden yapılmış, tasarlanmış ve en ufak ayrıntısına kadar öngörülmüş bir plana göre gerçekleşiyordu. Bu yüzden bu da seni şaşırtmadı. Eğer şimdi bakacak gözlerin olsaydı, ona askerlerin köye geldiği sabah Kız Kardeşe baktığın şekilde bakacaktın: Rahatlamış gibi, müteşekkir gibi; zira senin beklediğin şey, gerçek bir fikre sahip olmadan sezmiş olduğun şey somut bir şekle bürünüyordu ve artık daha fazla beklemek zorunda değildin. Artık neyin peşinden gideceğini biliyordun. Somut bir düşmana, belli bir düşmana karşı mücadele edebilirdin; o şimdi senin karşındaydı ve dağılmış suratı, masanın üzerine terk edilmiş elleri, kırılgan ve zayıf bedeninin tamamıyla sana çifte ve sessiz bir kafa tutmayla meydan okuyordu.

Carmen istasyonun askerlerle dolu olduğunu anlatmaya devam etti: (Barranquilla'dan sabahın köründe gelmiş olan ve La Zona'ya Şirket'in çıkarlarını korumaya giden askerlerin çoğunun başkent taraflarındandı; çok iyi silahlanmış olmalarına ve çoğunun Bogota bölgesi kökenli olup bir tren rayını bile delebilecek domdom kurşunu kullandıklarını söylemelerine rağmen, onları istasyonda görmeye gitmiş olan işçiler hiçbir olay yaşanmayacağını çünkü grevcilerin Generale talepler listesini sunmak için onları Sevilla'da beklediklerini, çünkü Hükümetin

onları Şirket'in gündelikçileri istismar etmesine son vermek için gönderdiğini söylüyorlardı ve şu bir gerçekti ki askerlerin çoğunun konuşma biçimi, Şirket'in kör hatların döşenmesinden ve vagonların tarlanın hemen yanında doldurulabilecek hâle gelmesinin ardından ilk hasat için *La Gabriela*'ya getirdiği kesicilerinkine benziyordu ve kesicilerin askerler arasında tanıdıkları olduğu bile söyleniyordu çünkü onlar da başkent civarından gelmişlerdi, ama şöyle bir şey vardı ve o da istasyondaki kızartma satan masaların kaldırılmış, hattın diğer tarafındaki barlarınsa kapatılmış olmasıydı ve askerler gidene kadar onların tekrar açılmamasına dair emir olduğu, ama bu emri Belediye Başkanının mı yoksa Generalin mi verdiğinin bilinmediği söyleniyordu, çünkü General vapurdan ilk inen olmasına rağmen henüz gelmemişti, o geldiğinde bir demiryolu aracı onu beklemekteydi ve gringolarla görüşmek için hemen La Gerencia'ya doğru yola çıkmıştı, boş bir hat olduğu için öğlende döneceğinden bahsediliyordu, iskeleye kadar gidip bakanlarsa askerlerin hâlâ gelmeyi sürdürdüklerini çünkü *Iris* isimli salla gelenleri Dört Nehir Ağzı'nda rüzgârın durdurduğunu ve şimdi onun sakinleşmesini beklediklerini söylüyorlardı, denizciler onların La Zona'ya gidecek zamanı bulamayacaklarını ve diğerleri görevi tamamlayana kadar onları burada tutacaklarını söylüyorlardı ve görevleri kurşun atmak olduğu için de, hattın bu tarafındaki genelevlerin de kapatıldığından bahsediliyor ama bunun sebebi bilinmiyordu, oralarda çalışan kadınların hepsi uzun kıyafetleriyle istasyona gelmiş çavuşlarla konuşuyorlardı, onların çavuş olduğunu söylüyorlardı çünkü askerlere onlar komuta ediyor, sırt çantası taşımıyor, ayrıca bot değil ayakkabı giyiyorlardı, ayrıca ne beyaz üniforma giydikleri ne de kılıç taşıdıkları için çavuş olmaları gerekiyordu, o kadınlar şehirli oldukları ve çok şey görüp yaşadıkları için bunu biliyor olmalıydılar, bu akşam genelevlerin açılacağına kesin gözle bakılıyordu). Sen hariç hepimiz Carmen'i dinlemiyormuş gibi

yaptık. Şu bir gerçek ki ona hiçbir şey sormadın, hiç sözünü kesmedin ama aklından geçen sözcükleri birer birer yuttun ve ancak kadınlardan bahsetmeye başlayınca ve zamansız bir trenin, bildik olmadığı için adlandırılamayan bir trenin keskin düdük sesi duyulunca, peçeteyi masanın üzerine bıraktın ve izin istemeden kalktın. Alışılmadık vakitteki düdük sesi kulaklarımızdan girdi ve zihnimizde Carmen'in tıkış tıkış sözcüklerinin etrafında dönüp duran imgelerin geçit törenini kesti. Anne cansız gözlerinde asılı kalan soruyu soramadı, ki sorsaydı da onu hiç kimse, sen bile cevaplayamazdın, çünkü ne kadar düşünürsek düşünelim, ne kadar eski tarifeleri hatırlamaya çalışırsak çalışalım o tren için bir saat, bir yer bulamazdık. Yatmamızla kalkmamız arasında geçmiş olması gereken zamanı ölçmek için referans noktalarımızı kaybettik. Pazar dışındaki günlerin alışılmış ve kusursuz rutini, sanki birisi derli toplu bir domino fişleri kutusuna bilinçli bir biçimde el atmışçasına bozuldu, düzensizleşti. Sadece sen, ve şimdi Kız Kardeş, biliyordunuz ki o tren, bu garip saatte, yeni konmuş bir tarifenin ilk seferini yapmıyordu.

Kız Kardeş bunun kendisine söylenmesine ihtiyaç duymadı: Biz trenlerin düzensiz sessizliğini bir düzene oturtmaya çalışırken o yavaş yavaş öğrendi, anladı. Sanırım ilk öğrenen o oldu: Babadan çok daha önce, senden çok daha önce öğrendi. İşte bu yüzden Baba ilk kez aklı karışık bir biçimde bunu söylediğinde (onunki şaşkınlık değil sadece akıl karışıklığıydı, ama bu doğal olarak sert bir akıl karışıklığıydı ve bu sorgulayıcı sertliğe onda ilk kez şahit oluyorlardı) dönüp bakmayan yegâne kişi Kız Kardeş oldu. Erkek Kardeş ona söylemiş değildi, çünkü o da bilmiyordu. (Çizmelerinin neredeyse sertleşmiş çamurunu çarşaflara sürterek, orada hizmetçilerin gelişini hiç kımıldamadan beklerken ne bir şey bildi ne de en ufak bir sezgisi oldu; yastıklara, gecelik gömleğine, hatta parmaklarına kurumuş kanın keskin kokusu sinmişti; tavanın kirişlerine dikili gözleriyle ora-

da yatıyordu, birden boğuk, sakınılmış bir hıçkırıkla irkilen Kız Kardeşin çıplak ve uysal bedeninin yanına dikkatlice uzanmıştı). Avluda atların sesini duyunca bu sefer de seçme şansının olmadığını düşünmüş olmalı: Gitmesi gerekiyordu. Ama o sırada ne düşündüğü, ne aklından geçirdiği ne de bilebileceği şey eve bir daha dönmeyeceğiydi. Sen ya da Baba onu geri gelmekten men ettiğinizden falan değil, bizzat o, kendi özgür iradesiyle, yükümlü olduğuna inandığı şeyi yaparak bu kararı verdi: Feleğin sillesini yemiş olanların arasına karıştı ve hayatının geri kalan kısmını, yeni baştan başlamak için ne cesareti ne de isteği olanların arasında geçirmekte inat etti; zira Erkek Kardeş her evden ve her cesetten çalınmış olanı telafi etmenin yanı sıra harekete geçmelerine sebep olan şeyin, adamların ve cesetlerin her birini hiç olmazsa kendilerine ait olacak azıcık toprağı, azıcık evi ya da azıcık ölümü aramak için kendilerine ait olmayan bir topraktan ve bir evden uzaklara sürüklemiş olan müphem ve adı konmamış kavramın peşinden gitmenin de kendi yükümlülüğü olduğunu düşünmüş olabilirdi; şu çuvallamışların arasında kalma meselesine gelince, çünkü o yenilmediklerini bilen yegâne kişiydi; istasyonların sıcak peronlarında iki büklüm, mermilerin sıcak ağırlığı yüzünden sadece iki büklüm olmuş ama yenilmemişlerdi ve geri dönmemeye karar verecekti ve bunu yaparken artık o ilk baştaki şeye, yani yükümlülüğü olup olmaması fikrine değil, bilerek akıtılmış o hareketsiz kanın basit hatırasına boyun eğiyordu ki o yaşanana ensest bile denemezdi: Pekâlâ kendi bedeni olabilecek bir bedenin içinde serbest bırakılmış kendi kanıydı; kanın karışmasına bile gerek olmadı çünkü içinde dönüp duran kanın aynısıydı. Kız Kardeşin bilmesinin sebebi bunların hiçbiri olamazdı. Fakat şimdi, senin sözlerinden ve Babanın sözlerinden sonra, Kız Kardeş neden herkesten önce bildiğini tam olarak anladı: Erkek Kardeşin eve dönmesini gerektirecek bir durum ortaya çıkmayacaktı çünkü kendisi oradan gitmiş olacaktı.

Eğer seni daha iyi anlayabilmiş olsaydık, eğer ne durumda olduğunu anlama fırsatını bize vermiş olsaydın, hiç olmazsa bir kere odana girmemize izin verseydin, şimdi sana merhamet duyacaktık. Sana acımamız için yüzünde açılan kocaman boş çukurlara bakmamız yetecekti. Ama kendimizi kız kardeşlerin olarak hissetmemize hiçbir zaman izin vermedin: Sana ait olmamıza izin vermedin.

Hatıranın en uzak başlangıcında bile bizden tecrit edilmiş hâldesin. Biz senden –aynı şekilde hareketlerinden, sözlerinden, aşırı sade giysilerinden– ayrı büyüdük. Bizi, en gündelik olanlar da dahil olmak üzere, bütün deneyimlerinden uzak tuttun. Seninle paylaşabileceğimiz her şeyi bizden tecrit ettin. Sana ait olan senindi ve bizim daracık, yalın çocuksu alanımızda kendimiz için keşfedebildiğimiz azıcık şeyden istediğini de karşılığında bir şey vermeden alıyordun. İlk yıllarda seni hayranlık duyarak ve korkarak, kırık şemsiyelerin metal çubuklarına geçirilmiş civcivler ve büyük bir bisküvi kutusunun içinde tur attırdığın kuyrukları kanayan, kulakları kesilmiş farelerin büyüleyici sirkine kafamızı dahi uzatıp bakamayalım diye ürettiğin ve körüklediğin bir korkuyla izliyorduk.

Seni en tuhaf ve en sıradan nesnelerle oynarken görmek bize bebeklerle ve yaşımıza uygun oyuncaklarla oynama zevkini kaybettirdi. Ve daha o zamandan senin gibi olmak istediğimiz için, her yaptığını seni kızdıracak kadar taklit ediyorduk. O zamanlar çok zalimdin: Yöntemli ve korkunç bir zalimlikle bizi tamamen senin iraden doğrultusunda hareket eder hâle getiriyordun.

Eğer okula gitmiş olsaydık belki mutlu bir çocukluğumuz olurdu. Ama Anne bunu ima etmeye kalktığında (açıkça söylemedi, bunu arzuladığı, okula gönderilmemiz gerektiği yönünde tek kelime etmedi), Baba gözlerini görebilmemiz için gazeteyi biraz indirip şöyle dedi: Öğrenmeleri gereken her şeyi burada öğrenecekler. Ve ertesi günden itibaren, harflerin, rakamların,

ülkelerin gündelik ve can sıkıcı öğrenimi başladı. Sen kitap odasına koydukları masanın ortasında tek başına oturuyor ve öğretmenin, Baba tarafından duvara çerçeveletilmiş siyah muşamba parçasının üzerine yaptığı bütün işaretleri sessizlik içinde takip ediyordun. En akıllımız çıkman kimseyi şaşırtmadı. Okumayı ilk söken sen oldun. Ondan sonra bir daha derslere dikkat etmedin, bir daha masaya oturmadın ve öğretmen de sana soru sormayı bıraktı. Babanın senin için aşırı büyük koltuğuna oturup ilk raftaki kitaplardan senin için yine çok büyük olan herhangi birini eline alıyor ve ancak sabah dersini bitirip öğle yemeğine gideceğimiz zaman onu yerine koyuyordun. Derken bir gün, belki de birinci raftaki bütün kitapları bitirdiğin ve ikinci raftakileri almaya boyun henüz yetişmediği için, derslere gelmeyi bırakıverdin. Öğretmen senin derse neden gelmediğini Anneye sordu ve o da ne cevap vereceğini bilemedi. Onun için bir gizem olmaya çoktan başlamıştın ve bu gizem Babanınkine nazaran daha nüfuz edilemezdi çünkü sen onun kızıydın, senin bedeninde Anneden bir parça vardı ya da en azından ilk başta öyle zannetti. Daha sonra bunu kafaya takmayı bıraktı: Senin doğum, süt emme ya da büyüme sürecinin herhangi bir ânında bir kopmanın, bir ayrılığın başladığını kabullendi. Sanırım ona yabancı olduğunu, ikinizin arasındaki ilişkinin sadece aynı evde yaşamaya, aynı odada bulunmaya dayandığını düşünmüş olmalı ve Anne bizden, diğer kız kardeşlerden birine –apayrı bir kişiye, işlevi Babanınki gibi net bir biçimde belirlenmiş bir kişiye değil, bizden birine–, varlığı katlanılan, hatta desteklenen, ama sesi ve eylemleri aile içinde önce Baba, ardından senin dayatmış olduğunuz o tuhaf hiyerarşide hiçbir önem teşkil etmeyen nötr bir varlığa dönüştü. Tedirgin edici ve sonu gelmez gizemli keşiflerle geçen bütün o yıllar boyunca, her şeyi kendi başına, Anneden hiç yardım almadan halletmiş olman, senin bedeninin de bizimkiler gibi hafif bir ağrıyla çatırdayıp çatırdamadığını görmek için seni dikkatlice gözlemlememize yol açıyordu. Bir

gün bütün bir sabah aradıktan sonra seni atların avlusunda, eski bir sandalyeye oturup eteğini karnının üstünde toplamış kasıklarının incecik ve ısrarcı bir biçimde akan bir kanla nasıl kaplandığına bakarken bulduk. Sana baktığımızı görünce bacaklarını kapatmış ve kızgınlık içermeyen bir sesle bize bağırmıştın: Gidin buradan, gidin buradan. O gece, henüz küçük olan kız kardeşimiz yatağıma yaklaşıp bana şöyle dedi: Aynı senin gibi.

Babanın sandalyesinde hiç kımıldamadan, sanki ölmüş gibi oturuyorsun. Ama bozguna uğramış değilsin. Onlar bunu biliyorlar, daha mücadele başladığı anda anladılar ki seni asla bozguna uğratamayacaklar; mücadele çetin, sürekli, bitmek bilmez olacak çünkü seni mağlup etmelerine asla izin vermeyeceksin. Onlara sana karşı çıkmayı öğrettin, başkaldırılarını destekledin çünkü bunun birbirinizi anlamanın (bir uzlaşmanın ya da bir doğrulamanın değil, sadece birbirini anlamanın) yegâne yolu olduğunu fark etmiştin. Onları eve kendinle yüzleştirmek için getirdin: Seni bağışlamaları için değil, haklı olduğunu onlara kanıtlamaya çalışmak için. Ama onlar mücadeleyi hepimizin beklediğinden çok daha önce belirlediler. Kurallarını koydular ve sonunu önceden söylediler: Sonu olmayacaktı. Neden devam ettiğini sana birçok kez sorduk. Mademki bir çözüme, senin ve onların, tamam bu kadar yeter, nefreti bile başaramadık, ateşkes yapalım diyeceğiniz âna asla ulaşılamayacağını biliyorsun, neden her şeyi terk etmedin? Yeniden başlamak için değil, her şeyi olduğu gibi, tamamlanmamış bir şekilde bırakmak için. Onları bu evde, bizim ve bizim insanlarımızın arasında büyüttün, onları bize dayatarak, yemeğimizden yedirerek ve kokumuzu koklatarak, öncelikle bir parçamız olduklarını onlara öğretmek için, sonra da, isteseler de istemeseler de, ailenin onlarda sonsuza dek yaşayacağını, yaşayacağımızı onlara kanıtlamak için sabırla büyümelerini bekledin.

Çünkü bu Babanın ve soyadının sonsuza dek yaşaması için yapabileceğin yegâne şeydi. Baba kopmuş, dağılmış, bitmiş olan şeyi yeniden inşa etmek ve kalıcı hâle getirmek için sana güvenebileceğini anladı. Güçlü, keskin, çürümüş ve yabancı bir rüzgâr esince dayanamayıp devrilmiş olanı (dayanamadı çünkü mükemmelen oturmuş değerlerin üzerine değil zayıf ve yorgun geleneklerin üzerine kurulmuştu) yeniden inşa etmek gerekiyordu. O bir kez çökmüş olan aşınmış temellerin üzerine inatla yeniden inşa edilecekti çünkü onları değiştirmek için artık çok geçti ya da başka kimseyi tanımıyor ve aramak da istemiyorlardı. Babanın her şeyini anladığın gibi bunu da mükemmelen anladın. Baba eve döndüğünde diken gibi batan tozlu sakalına ve vücuduna sinmiş yeşil bir kokuya rağmen bir tek sen gözlerini kapatmadan yanına yaklaşıp onu öperdin. Mecburen verdiğimiz öpücük bizi bütün gece için için yakarken, sen uyuyana kadar onun bacaklarının üzerinde otururdun. Böyle davranmanı gerektirecek hiçbir neden yoktu çünkü Baba bir hediye getirdiğinde bu hepimiz için aynı şey olurdu. Hoşuna gittiği için öyle davrandığını anlayamazdık.

Evdeki kişilere karşı belirgin duygulara sahip olduktan sonra, korkuyla sevgiyi ayırt edebilecek hâle gelince, biz Baba için korkuyu seçtik, sen ise sevgiyi. Artık her şey net bir şekilde belirlenmiş olmasına rağmen Baba hepimize karşı aynı sertlikle davranmasının görevi olduğuna inanmaya devam ediyordu. Fakat onun bütün yasalarını ihlal etmeye, yasaklarının üzerinden atlamaya, kati kararlarına karşı çıkmaya bir tek sen cüret ediyordun. Babanın bu durumu ne zaman kabullenmeye karar verdiğini anlayamadık, zira kabullendiğini bile belli etmedi. Bu ikinizin arasında tek kelime etmeden, hiçbir koşul ileri sürmeden yapılmış zımni bir anlaşmaydı. Bir gün birbirinize bakmış olmalısınız ve o anda sen şöyle düşünmüş olmalısın: Onunla aynıyım, bana hükmedemeyecek, ikimiz birlikte bu evi idare

edeceğiz, o bu dünyadan göçtükten sonraysa ben tek başıma idare edeceğim; o ise, karşımdaki tam benim kanımdan, o tıpkı benim gibi, o benim yerime geçecek, ona güvenebilirim. Hepsi bu. Tek kelime etmeye gerek kalmadı. Anlaşma yapıldı ve yürürlüğe girdi. Anne de bunu ona kimse söylemeden anladı. Şaşkınlık üzerine şaşkınlık yaşayarak anladı. Her şeyi olduğu gibi bunu da kabullenmek zorunda kaldı çünkü bu gerçek bir hadiseydi. Kendisinin herhangi bir dahlinin olmadığı bir hadise. Tıpkı daha en başında bir koca seçme hadisesinde de hiçbir dahlinin olmadığı gibi. Ona sadece şöyle denmişti: Bu senin nişanlın olacak. Sonra da: Bu senin kocan olacak. Ona başka hiçbir açıklama yapılmamıştı: Ne bir nişanlının ne demek olduğu anlatılmıştı ne de bir kocaya nasıl dönüştüğü. Uykusuz geçen gecenin ardından sabahleyin, kendini hırpalanmış hissederken ve nemli bacaklarına bakmaktan korkarken, aklı hâlâ çok karışıktı ve ne olup bittiğini anlayabilme umudunu çoktan kaybetmişti.

O sabah Baba sana şöyle dedi: Gel benimle. Seni nereye götüreceğini söylemesine gerek olmadı çünkü sen bunu biliyordun. Evde, olan biteni bilen yegâne kişi sendin. Mahkemenin sürdüğü dört gün boyunca hiçbir şey söylemedin. Aynı şekilde daha sonra da. Bizim öğrenmemiz halkın nefretinin sıcak ve tuzlu bir koku gibi evimizin içine kadar girmesiyle oldu. Ertesi pazar kilisede insanlar bize sanki bizi yeniden keşfediyormuş gibi bakıyorlardı. Bizden nefret etmek için yeni bir gerekçelerinin olduğunu bilmiyorduk. Her zaman olduğu gibi yavaş yavaş öğrendik: Mutfakta hizmetçilerden duyulan bir sohbet parçasından, terzi kadının tek bir cümlesinden, sabahın köründe testileri getiren ırgatların, sıcak ve bedenimiz bizi bütün gece uyanık tuttuğu için duyabildiğimiz kabullenilmiş bir protestosundan. Seni sormaya başlayan kadınların bastırılmış hıçkırıkları vesilesiyle mahkemeden haberimiz oldu. Anlaşılan ilk başta köyde hiç

kimse Babanın böyle bir şey yapabileceğine inanmamıştı. Ama seni onunla birlikte girerken görünce yapabileceğini anladılar.

Dört gün boyunca sabah ve öğleden sonra herkesle yüzleşti ve onların her birini itham edince sonunda hepsi suçlu ilan edildiler. Orada korkunç şeyler duymuş olmalısın çünkü kaybettiklerini, bunun için Babanın bir ithamının yettiğini anlayınca, inceldiği yerden kopsun diyerek onun aleyhinde konuşacak cesareti buldular. Sana mahkeme hakkında asla bir şey sormadık. Böyle yapmamızın sebebi belki de hiçbir şey söylemeyeceğin, hiçbir açıklama yapmayacağın için sana sormanın lüzumsuzluğunu bilmemizdi. Nedenini bilmeden ve zincirinden boşanmasına iştirak etmeden katlanmak zorunda olduğumuz bu yeni nefreti bize açıklamayacaktın.

Belediyenin küçük salonunda (daha sonra *La Gabriela* çiftliğinin satış evraklarını imzaladığımız o pis ve bunaltıcı saloncukta) neler söylendiğini öğrenemedik. Orada Babanın neler söylediğini ya da senin ne yaptığını öğrenemedik. Fakat dördüncü gün daha erken gelmiştiniz ve Babanın şöyle dediğini işittik: Onlar sonunculardı, hepsini bitirdik. Ve ardından sen konuştun: Aynı zamanda geri kalanları da, ne onların çocukları ne de çocuklarının çocukları bir daha grev yapmaya kalkışacak, buna cüret edecekler.

Ve hepsi bu oldu. Mahkeme meselesi orada kapandı. Olay, eylem, sözler, insanlar, hepsi orada kapandı. Daha fazla bir şey öğrenmeye hakkımız olmadı. Artık yapabileceğimiz tek şey beklemekti, nefretin etrafımızda giderek birikmesini, patlaması için gereken zamanın bütün boşluklarını doldurmasını ve bir krize dönüşmesini beklemek: Bizi sarmasını ve nefesimizi kesmesini beklemek. Seninkini değil bizimkini çünkü sen halkın nefretine duyarlı değildin. Başlattığın şeye karşı duyarlı değildin; başlattığın diyorum çünkü Baba onu tek başına yapamazdı. Köy halkı onu çok iyi tanıyordu, bu yüzden de o yaptığını yapmasını, yani sözleriyle elebaşların birer birer ipini çekmesi-

ni beklemiyordu. Ama onlar seni hesaba katmamışlardı. Baba sana, senin gücüne, senin tepeden bakmana, soyadının ifade ettiği her şeyi sonsuza dek yaşatma arzuna ihtiyaç duydu. Ne şekilde olursa olsun, nefret yoluyla bile olsa onu sonsuza dek yaşatmak. Vicdan azabı duyma zamanı olması gereken süreç başladığında onunla baş eden Baba değil sen oldun. Artık dul kıyafetlerine bürünmüş ırgat karıları atların kapısından giriyor ve seni soruyorlardı. Anneyi değil, seni. Çünkü ahali artık senin varlığını ve gücünü biliyordu. Mücadelenin seninle olduğunu, düşmanın sen olduğunu anlamışlardı. Bırakıyordun konuşsunlar. Kız kardeşimiz dokuma odasına kadar ulaşan kimi sözleri çoğu zaman duyuyor ve sessizce ağlıyordu. Kadınların bazıları paraları alıp huşu içinde gidiyorlardı ama ıstırabı anlamaya başlayanlar bağırarak sana lanet yağdırıyorlardı.

Ona ne yapacaksın? Bilmen gerekeni artık sana söylediğine göre; bu seni çok şaşırtmış olmamalı çünkü onca zamandır senin yeniden inşa ettiğin şeyi paramparça etmesinin tek yolu buydu. Sana yaklaşıp kazma gibi sivri ve kararlı sözlerle senin gözlerini oyması karşısında şimdi ne yapacaksın?

Yeniden başlamak için zamanın yok. Kendine şöyle demek için de: Her şey burada başladı; onu anımsamak, onu tanımak ve paramparça olmuş şeyin parçalarını toplayıp tekrar eski yerlerine toplayıp o muazzam, tekrar eski yerlerine koyma işi için için onun yegâne başlangıç noktası olduğunu bilmek. Bunun için zamanın yok çünkü onlar sana bu zamanı vermeyecekler. Plan yapmak, araştırmak ve çözüm bulmak için sana günler, aylar vermeyecekler. Israr edecekler. Kararını verene kadar seninle uğraşacaklar çünkü özgürlükleri onların bir parçamız olmadıklarını, parçamız olmak istemediklerini, artık bitmiş, tükenmiş bir şeyin, metruk bir evin devamı olmak istemediklerini kabul etmene bağlı; aynı zamanda onların başka bir ilk, bizim olan her şey gibi ölmeye mahkûm bir şeyin başlangıcı olduklarını da: Ama istiyorlar ki bu onların ayrıcalığı olsun. Özellikle de çuval-

ladığını (bunun yapılabileceği yegâne biçimde) sana kanıtlama işinin zahmetini, ıstırabını ve belki de tiksintisini üstlenen o oldu. Mesele şu ki onların da bekleyecek zamanı yok ve bunu sen de biliyorsun.

Babanın yaptığını yapmayacaksın; onun suratını parçalamayacaksın. Onu derisiyle cezalandırmaktan onlar tarafından men edildiğinden falan değil, o bunu kayıtsızlıkla karşılayacağı için yapmayacaksın. Kaldı ki, sen Babadan çok daha akıllı olduğun için asla onun gibi davranmazdın; Baba gibi, içinde bizden bir şeyler olan, ama aynı zamanda da, sanki bir ceza yöntemi oluşturmak istermiş gibi, bize son derece uzak birini bulmak amacıyla at sırtında üç gün gidiş üç gün geliş süren bir yolculuğu bir hafta içinde yapmaz ve o birini, cüzi ama yeterli miktardaki bizimkiyle aynı kanı ona bunun bir çözüm olmadığını söylediği için, belki de yapmak istemediği bir şeyi yapmaya mecbur tutmazdın; ardından, birlikte yaşama, birlikte yeme içme, birlikte yatma rahatlığının ve alışkanlığının ortaya çıkarabileceği her şeyi üç yıl boyunca etkili bir şekilde yıkmazdın; o cüzi ama yeterli miktardaki, yirmi yedi ay boyunca her dokuz ayda bir olmak üzere şimdi üç kat fazla güçlenmiş bizimkinin aynısı kanın başkaldıracağı ânı etkili bir şekilde kışkırtmazdın; tıpkı, bir kez daha attan dahi inmeden üç gün yolculuk yapmayacağın ve doğmasının önüne geçilemediği andan itibaren (denenmediğinden değil fakat o cüzi ama yeterli miktardaki bizimkinin aynısı kan onu tedbirsiz karna sımsıkı bağladığı için) o kaçınılmaz ölüme mahkûm olduğunu biliyor olması gereken adamı haklılıkla öldürmek için gereken miktarda mermiyi sıkmazdın. Ve ahali hatırlayıp nefret etmeyi sürdürebilsin diye, sımsıkı sarılı olduğu hamağın içinde artık çürümeye yüz tutmuş cesetle birlikte köye dönüp onu buraya gömmezdin.

İlk darbeler yağmurun gürültüsü arasında kaybolmuş olmalı, bu yüzden bizim odalarımızdan duyulmadılar. Ama ne zaman ki onlara kapıyı açtılar ve ağılları bölen zemini kiremit

döşeli geçidi geçtiler, artık yağmur bile on altı toynağın çıkardığı sesi bastıramadı. Çizmeler, mahmuzlar, yatağanlar ve son olarak da eyer şilteleri hengâmesinin ardından, yağmurdan ve yoldan gelişten etkilenmeyen ses evin bütün boşluklarının bütün havasını doldurdu: Anneye değil, ona haber verin. Ve ardından sözcükler: Ne yağmur, ne yoldan geliş ne de ses; sözcükler: Onu Sevilla'da öldürdüler, bir kazmayla. Bunun üzerine Annenin boşalan acemi hıçkırığı. Ve onun peşi sıra durmadan akan sözcükler: Birisi onu tek başına Demetrio'nun evine girerken görmüş ve onu ağılın orada beklemişler; bir anda karıncalar gibi üzerine üşüşmüşler ve tabancasını çıkarmaya fırsat bulamamış; onu almış olmalılar çünkü üzerinde bulamadık. Onlar bıraktığında diğerleri ellerinde kazmalarla çoktan etrafını sarmışlar: Kazmalarla vura vura yere devirmişler. Onu bulduklarında bütün vücuduna saplı hâlde duran kazmalar vardı. Ve sözcükler, hıçkırık, çizmeler, mahmuzlar, toynaklar tek ve toplu bir ses hâlinde bedenimizi dolduruyor, dolduruyor, dolduruyordu, ta ki gözlerimiz boğuk ve tuzlu bir hıçkırıkta patlayana dek.

Yağmur altında yanına gelip sana şöyle dedi: Hadi içeri gelip kurulan, sırılsıklam olmuşsun. Bu askerlerin çıkmasından çok sonra oldu. Ev hıçkırığın tekdüze ritmiyle dolduktan çok sonra. Ellerini senin omuzlarına koydu ve seni yemek odasına kadar itti. Yüzüne yapışmış saçların ve geceliğinden hâlâ damlayan yağmur suyuyla boğulmuş bir insana benziyordun. Seni Babanın koltuğuna oturttu. Bütün gece, daha doğrusu artık geceden geriye kalan süre boyunca oradan kıpırdamadın ve sessizce oturdun. Bize bakmıyordun. Gürültünün, sesin ve ilk bozgunun sözcüklerinin gelmiş olduğu dış kapıyla aranda bulunan yağmura sabitlenmiş gözler, dikkat ve irade. Kız Kardeş, boğuk ve bastırılmış bir ağlamayla kendini birden senin dizlerinin üzerine bıraktı. İşte o zaman senin sözlerini duyduk, ama onlar bize ya da herhangi birine değil, senin kendine hitap ediyorlardı ve belki de ölmüş Babaya: Beni ağlarken göremeyecekler, beni ağ-

larken göremeyecekler, onlara bu zevki asla yaşatmayacağım. Ve ahali seni ağlarken göremedi. Babanın delik deşik bedenini taşıyan ıslak tahtadan ve alelacele çivilenmiş tabutu getirdiklerinde köy halkı evin önünde toplandı ama seni ağlarken göremedi. Ve bütün gün orada yağmur altında tabutun kiliseye götürülmek üzere çıkarılmasını beklediler. Ardından revakın altında papazın, şimdi daha iyi çivilenmiş, daha az kaba saba, hatta siyaha boyalı tabuta biraz daha su atmasını beklediler. Sonra da mezarlığa kadar peşinden gittiler ve onun halatların üzerinde sallanarak, gün boyu yağan yağmurla neredeyse dolmaya başlamış çukurun dibine indirilişini gördüler, üzeri güherçileli çamurla kaplanana ve güherçileli çamurun üzerine çok sayıda kirli ve ezilmiş çiçek bırakılana kadar beklediler. Sonra gelip kapıları kapalı ve sadece tespih korosunun yinelenip duran yorgun müziğinin yükseldiği evin önünde yeniden toplandılar. Ve dokuzuncu dua gecesinden sonra oraya bir daha dönmediler çünkü her biri Babanın kırık dökük cesedinin bile bütün köyden daha güçlü olduğunu düşünmüş olmalı.

Dokuzuncu günden sonra, birini gönderip onları çağırtmak için yağmurun biraz hafiflemesini de bekledin. Erkek Kardeşin eve döneceğine ve yanında onları da getireceğine dair bir umudun olduğundan değil, zira Erkek Kardeşin gelmeyeceğini biliyordun, bunu ancak mecburiyet durumunda yapardı ve onu mecbur etmenin yegâne yolu da çocukları ileri sürmek, onları evde, yaşamaları ve büyütülmelerinin daha uygun olacağı bu evde istediğini kendisine bildirmekti. Ve ilk kez teslim olup hepimize söylemek zorunda kaldın: Kanımızı bir araya toplamaya, parçalanmakta olanı sağlamlaştırmak için onun evde kök salmasına ihtiyacımız var. Ve Erkek Kardeş onları bu sefer getirdi. Onları büyütmen ve evin bir parçası yapman için sana teslim etti. Senin gözlerini nasıl oyduklarını ve seni nasıl yendiklerini görmek için de evde kaldı. Çünkü Erkek Kardeş senin Babayı sonsuza dek yaşatmaya yönelik her türlü teşebbüsünün

çuvallayacağını biliyordu. İşte bu yüzden şimdi senin yüzüne bakmakla yetiniyor. Onların değil, senin. Yenildiğinizi, Babanın ve senin kesin olarak yenildiğinizi kabul etmeni bekliyor. Erkek Kardeş beklemekten başka bir şey yapmadı. Her zaman sezmiş olması gereken şeyden kesin emin olmak için tam on sekiz yıl ve dokuz ay bekledi: Raylar boyunca atılan ve köylerdeki istasyonlarda üst üste yığılan cesetler yanılmış olduğu anlamına gelmiyordu, tıpkı yenilmiş olmasının köylülerin bedenlerini kınlarından çıkmamış palalarının üzerine devirenlerin haklılığını kanıtlamadığı gibi. Tüfeklerin dayandığı nesil çökmek için işte bu kadar zamana ihtiyaç duydu.

Erkek Kardeşe doğru döndün. Boş, kuru, yuvarlak göz çukurlarını onun mekanik ve hamarat bir şekilde küllere vurup yayma ve ardından incecik tütün yaprağını piponun içine bastırma hareketini yapmaya başladığı tarafa doğru çevirdin. Eğer gözlerin olsaydı onun yorgunluğunu görebilirdin. Kemiklerinde birikmiş, hareketlerinin bizzat maksadını saptırarak, onları daha az kesin, daha az kararlı yaparak, onunla birlikte giderek büyümüş bir yorgunluk. Onun içine yerleşmiş bir yorgunluk: Derisine ya da kaslarına değil iliklerine kadar işlemiş bir yorgunluk. Mücadele edilemesin ya da dışarı atılamasın diye oraya konmuş bir yorgunluk. Babanın iradesi tarafından belirlenmiş olanı değiştirmek için yapılacak ya da denenecek her şeyin sadece kabullenme fırsatını kaçırmaya neden olacağı kati düşüncesi tarafından sabitlenmiş bir yorgunluk. Onun için, hatta o daha doğmadan önce kararlaştırılmış her şeyin o öldükten sonra da sonsuza dek varlığını sürdüreceğinden (üstelik kendisi için kararlaştırılmış her şeyi önce yok saymasına, sonra da kişiliği ve davranışlarının şiddetiyle bozup tamamen değiştirmesine rağmen) emin olmanın yorgunluğu. Yenilemeyeceği başından beri bilinen bir şeye karşı mücadeleye devam etmek zorunda olmanın yorgunluğu. Yenilemez çünkü öncelikle bütün kanının yanı sıra ellerinin ve bedeninin kökenini kendi bedeni içinde yenmek

gerekecekti. Sonra da, bedeninin evdeki insanlarla oluşturmuş olduğu bütün bağları koparmak gerekiyordu ki bu mümkün değildi. Zira eğer bu yorgunluğu görebilmiş olsaydın, şimdi oturup Erkek Kardeşin söylemeyeceğini hepimizin bildiği sözleri söylemesini beklemezdin. Onları istese de söylemeyecek çünkü onlar için kararlaştırılmış olanın üstesinden bu sefer de gelemeyeceğini artık biliyor ve bu kararı vermiş olan Baba, sen ya da o değil, onların kanı ve ait oldukları ev. Bunu sen de biliyorsun, hepimiz biliyoruz. Fakat söylenecek sözlerin ağırlığını taşıyan kişinin Erkek Kardeş olmasını istiyorsun; o olsun istiyorsun çünkü onun yorgunluğunu görecek gözlerin yok.

Büyümeleri ve senin gözlerini oymaları kaçınılmaz oldu. Onun kanının da uyluklarından gönüllü olarak süzülmesi ve et doğramanın nemli kokusunun evi doldurması kaçınılmaz oldu. Kan ve soyadının sonsuza dek (ama sükûnette değil kan ve soyadının öfke ve hiddetinde) devam edeceğini bilmek için yeniden inşa ettiğini zannettiğin şeyi yıkmak kaçınılmaz oldu. Onları büyütme görevinden kimse seni alıkoyamasın diye bedenini kapatmak ve tenini yatıştırmak kaçınılmaz oldu. Onları kendinin hissetmen ve çocukluklarındaki uzun büyüme sürecinde ümitsizliğe kapılmaman için kendi içinde gayretkeş bir biçimde onların varlığına, seslerine, davranışlarına bir düşkünlük oluşturman kaçınılmaz oldu. Sonra da, sevgi olması muhtemel o duygu onların kendi iyiliği için gaddar olmanı engellemesin diye hastalandıklarında üzüntünü kontrol etmen kaçınılmaz oldu. Zihin karışıklığı gecelerinde onların keskin ve yalnız hıçkırıklarını durdurmamak için kendi kollarının doğal yumuşaklığını sertleştirmen kaçınılmaz oldu. Sana yönelik nefretlerini kışkırtarak onları güçlü, kenetlenmiş ve bizzat bu güçlendirici nefret sayesinde sana bağımlı kılmak kaçınılmaz oldu. Üçlü yaşam enerjileriyle senin icabına bakmalarına izin vermemek için yalnızlığından daha güçlü olman kaçınılmaz oldu.

Sanki uzuvların, iç organların ve duyuların inatçı bir kararlı-

lıkla tek bir amaca, onları büyütmeye ve Babanın kanını, Babanın soyadını sonsuz dek yaşatabilecek hâle getirmeye odaklanmış gibi; sanki bütün bunlar yeterli olmamış gibi; sanki onları bu eve katmak başlı başına usandırıcı bir çaba değilmiş gibi, şimdi onun karnındakini de kabul etmek zorundasın. Bunu kabul edeceksin çünkü sana seçme şansı vermediler; kabul edeceksin çünkü eğer reddedersen onun fedakârlığı işe yaramış olacak ve onların öfkesi de en sonunda seni yenecek. Belinin kırılması da onların özgürlüğünün küçük bir bedeli olacak. Bunu ona da söyledin: Onu bu evde doğuracaksın ve o bu eve ait biri gibi burada büyüyecek, ta ki sizden doğacak biri Babanın yerini alabilecek duruma gelene kadar. Gözlerin olmadan da onlardan daha güçlüsün, köyden daha güçlüsün, tıpkı ölü Baba gibi.

BABA

Baba, tabaklanmamış sert deri ve ahşaptan yapılmış rustik bir sandalyede oturuyor. Baba altmış yaşında olmasına rağmen güçlü ve sert biri. Baba ayağa kalktığında kısa boylu olacak;

omuzları geniş, ensesi çıkıntılı, göğsü güçlü, beli ince ve altmış yılın büyük kısmını bir atın üstünde geçirmiş olmaktan ötürü bacakları biraz çarpık olacak; konuştuğunda Babanın sesi kulak tırmalayıcı, otoriter ve her zaman emir vermeye alışmış olacak. Babada şefkat yok. Ama aynı zamanda sarsaklık da yok. Merhametsiz biri ama onda ne intikam ne de karamsarlık var. Abanoz tahtası gibi doğuştan gelen bir sertliği var.

Babanın elleri ince, hatta narin bile denebilir ama okşayışları acıtıcı ve heyecan verici olmalı.

Babanın oturduğu oda temiz ve beton zeminli, duvarlar badanalı ve bir takvim bile asılı değil; bir köşede, bir pencerenin yanında metal bir ibrikle bir leğen, sürahisi ve kalaylı beyaz kovası var. Yatak diğer pencerenin karşısında, bir köşe oda olmasına rağmen sokağa değil avluya açılan yegâne kapının yanında. Yatak ahşap, geniş, dayanıklı ve tahtaların üzerinde duran kalın hasır tertemiz bir çarşafla kaplı. Yatakta bir tane bile yastık yok. Bu odada kimse yaşamıyor; burası kullanılma-

yan bir oda ama günlük olarak gözden geçiriliyor, bakımı ve temizliği yapılıyor.

Kız kapının bir kanadını itince iki kanat birden sanki basınçla kapalıymışlar gibi açılıyor; giriyor, kapının kanatlarını titizlikle denkleştiriyor ve iki eliyle birden kapatıyor; sonra demir çubuğu alıyor ve kancaların üzerine yerleştirerek dışarıdan açılamaz hâle getiriyor. Kız, henüz dönüp yüzüne bakmamış olan Babaya doğru gidip önüne çömeliyor ve sandalyenin her bir yanında kalın, karanlık rulolar gibi dikili kalacak olan tozluklarının düğmelerini açmaya başlıyor.

Kızın bütün hareketleri sanki çok uzun zaman önce öğrenilmiş ve çok sıklıkla tekrarlanmışçasına mekanik. Kız başını kaldırmadan çizmelerin bağcıklarını çözmeye başlıyor.

Baba: Neredeydin?

Kız: Bakkalda.

Baba: Oraya ne yapmaya gittin?

Kız: Bir şeyler satın almaya.

Baba: Neden annen gitmedi?

Kız: Nehirde. Bugün geleceğinizi bilmiyorduk: Kaç gündür ortada yoktunuz.

Baba: Sana evden çıkmamanı söylemiştim.

Kız: Çıkmıyorum, sadece bugün geleceğinizi sanmıyordum.

Kız çorapları çizmelerin içine tıktıktan sonra onları tertipli bir şekilde tozluklardan birinin yanına koyuyor ve ayağa kalkıp Babanın karşısında duruyor; Babanın çıplak ayaklarının arasında, bir sonraki bildik hareketi bekliyor. Baba, pantolonu tutan iki kancalı tokanın girdiği çift sıra delikli geniş kemerin biraz daha altında, tabancasının içinde olduğu kılıfı taşıyan ince kemeri çözüp kıza veriyor. Kız kemerin ucunu yeniden tokanın içinden geçirip kılıfın ağzına tutturuyor ve içinde tabancayla birlikte kapının üst kısmında saplı büyük çivilerden birine asıyor.

Kız: Size haber verildiği için bugün geleceğinizi sanmıyordum.

Baba: Ben de tam bu yüzden geldim, haber verildiği için.

Kız: Haber size gelmemeniz için yollanmıştı.
Baba: Evet.

Kız arkasına dönüyor ve yukarı kalkık başıyla Babaya ilk kez karşıdan bakıyor. Baba artık ayakta ve kalın haki gömleğini çıkarırken yatağa doğru yürüyor.
Kız: Ben bir şey satın almak için çıkmadım.

Baba gömleği çıkarmayı bitirdi ve kız ona doğru gidip gömleği alıyor, geri dönüyor ve kapıya kadar olan birkaç adımlık mesafeyi tekrar yürüyüp onu mekanik bir biçimde ve titizlikle oraya asıyor. Uzun kollu ve yuvarlak yakalı beyaz flanel atleti çıkarmaya başlamış olan Babaya hâlâ arkası dönük olan kız tekrarlıyor:
Kız: Ben bir şey satın almak için çıkmadım.
Baba: O hâlde niçin çıktın?
Kız: Duymaya.

Kız atleti alıp elini önce bir kolundan, ardından diğerinden sokup çıkararak düzelttikten sonra aynı dikkatle tabanca ve gömleğin yanına asıyor.
Baba: Neyi duymaya?
Kız: Ne söylediklerini.
Baba: Hiçbir şey söylemeyecekler, korkuyorlar, hepsi ödleğin teki. Yaşadıkları sürece ödlek kalacaklar.

Baba yatağın duvar tarafında, kafasını hiç kımıldatmadan sırtüstü yatıyor ve samandan tavanı taşıyan sırıkların ve sarmaşıkların karmaşık yapısına belli belirsiz biçimde bakıyor. Babanın elleri geniş göğsünün üzerinde dinleniyor ve parmakları yavaş hareketlerle teninde dolaşıyor.
Kız: Korkmuyorlar.
Baba: Hayır, korkuyorlar, her zaman da korkacaklar.

Kız yatağın kenarına oturmuş ve bir ayakkabısının burnuyla diğer ayağındaki ayakkabıyı çıkarıyor, sonra da çıplak ayağının parmaklarıyla diğer ayakkabıyı topuğundan iterek çıkarıyor.
Kız: Tamam, korkuyorlar, ama bu kez bir şey yapacaklar.

Baba: Hiçbir şey yapmayacaklar, buna cesaret edemeyecekler, hepsi ödlek.
Kız: Tamam, ödlekler, ama bir şey yapacaklar, bir şey yapmaya hazırlar.
Baba: Neden bundan o kadar eminsin?
Kız: Öyle olacağını biliyorum.
Baba: Sana bir şey mi söylediler?
Kız: Hayır, onlar bana hiçbir şey söylemezler.
Baba: Neden?
Kız: Ben onlardan biri değilim. Ayrıca bu kadın işi değil.
Baba: Sen kimdensin?
Kız: Sizden, siz beni satın aldınız.

Kızın üzerinden çıkarıp yere bıraktığı elbisesi bir yumak hâlinde ayakkabılarının yanına düşüyor. Babanın yanına, Babaya sırtı dönük hâlde yüzünü kapalı kapıya doğru çevirerek yatarken pembe patiska kombinezonu ancak uyluklarına kadar geliyor ve kız bir eliyle onu aşağı doğru çekerken başı diğer elinin üzerinde dinleniyor. Kızın hareketleri şimdi fevkalade bir iffet duygusu tarafından yavaşlatılmış durumda. Bacaklarını sıkıca kapatıyor ve uyluklarından itibaren kendine doğru çekerek öne doğru çekingence (korkarak değil) kıvrılıyor.

Kız: Josefa bana söyledi.
Baba: Sana ne dedi?
Kız: Sizi öldüreceklerini söyledi.

Baba ona doğru dönmeden kolunu kaldırıyor ve elini kızın omzuna koyuyor. Kız yayılıyor, bacaklarını gevşetiyor ve yatağın üzerinde sırtüstü kaldığında, neredeyse Babaya değecek kadar yakın ve Baba kadar uzun.

Baba elini Kızın sırtının ağırlığı altından çekiyor ve göğsünün üzerine koyuyor.

Kız gözlerini kapatıyor.
Baba: Kimler?
Kız: Hepsi, bütün köy.

Baba: Ne zaman?
Kız: Siz buraya döndüğünüzde.
Baba: Beni neden geldiğimde öldürmediler?
Kız: Havanın kararmasını bekleyecekler.
Baba: Korkuyorlar, benden korkuyorlar, bunu yapmaya cesaret edemeyecekler.
Kız: Sizden korkuyorlar, ama şimdi nefretleri korkularını aştı.
Baba: Onlar benden her zaman nefret ettiler.
Kız: Onlar parası olanlardan her zaman nefret ederler.
Baba: Hayır, para yüzünden değil, onlar her zaman kendilerinden üstün olandan nefret ederler. Ben onlardan üstünüm.
Kız: Aslında para yüzünden değil, onlar sizden para yüzünden değil, grev sırasında olanlar yüzünden nefret ediyorlar.
Baba: Grev mi?
Kız: İstasyonda çok kişiyi öldürdüler, askerler vagonlardan ateş ettiler, aşağı bile inmediler. Tren durdu, askerler istasyonda olanların üzerine ateş açtılar ve sonra tren hareket etti; askerler inmediler ama bir sürü kişiyi öldürdüler.
Baba: İyi yapmışlar.
Kız: Kendi gözümle görmedim çünkü ben hiç istasyona kadar gitmiyorum, bana Josefa anlattı.
Baba: Tamam.
Kız: İşte bu yüzden, gelmemeniz için size haber göndermelerini söyledim.
Baba: Beni öldüreceklerini Josefa'ya kim söylemiş?
Kız: Hepsi, bütün köy, sizi öldüreceklerini söylüyorlar.
Baba: Peki ama kim onlar?
Kız: Hepsi, köyün tamamı.
Baba: Her zamanki elebaşılardır.
Kız: Hayır, çiftliklerdeki olayları organize edenleri istasyonda öldürdüler. Hiçbiri oradan sağ kurtulamadı.
Baba: İyi yapmışlar.
Kız: Şimdi bütün köy bu işin içinde.

Baba: Hayır, tek başlarına hiçbir şey yapmayacaklar.
Kız: Yapacaklar, havanın kararmasını bekleyecekler.

Baba kıza doğru dönüp bir koluyla üzerini örtüyor ve göğsünün ağırlığının bir kısmını kızın göğsünün üzerine dayıyor.
Baba: Biz havanın kararmasını beklemeyeceğiz.

Kız iki eliyle birden kombinezonun sol tarafını kaldırarak bütün bacağını beline kadar ortaya çıkarıyor ve bakmadan, kombinezonunun altını tutan yine pembe patiskadan şeridin düğümünü yatkın ve kararlı parmaklarla çözmeye başlıyor.

1)

"Biraz önce geldi; atı avluda duruyor."
"O olduğunu nereden biliyorsun?"
"Oradaki onun atı."
"Emin misin?"
"O atı tanımayan mı var?"
"Peki ama onu gördün mü?"
"Hayır, kendisini görmedim ama oradaki onun atı, eyerde ve üzengilerde de ismi kazılı."
"O ata ondan başka kimse binemez mi?"
"Hayır, hiç kimse."
"Üzerinde onun takımları varken zaten imkânsız."
"Pekâlâ, bu durumda o olmalı."
"Ama ona haber uçurdukları için bu aralar geleceğini sanmıyordum."
"Evet, gelmemesi için ona haber gönderdiler."
"Kız da onu beklemiyordu. Bakkaldan çıktığı sırada atı avluda gördü ve hemen koşarak eve gitti."
"Kesin o olmalı."
"Tabii ki o, sana o diyorum ya."
"Tamam."

"Ben gelmeye cesaret edeceğini sanmıyordum."
"Sen onu tanımıyorsun."
"Peki, şimdi ne yapacağız?"
"Şimdi onu öldürmemiz gerekecek."

2)

"Yalnız geldi."
"Evet, yalnız gelmiş görünüyor."
"En iyisi araştırıp öğrenmek."
"Yanında koruma getirmiştir."
"Irgatlardan mı? *La Gabriela*'da ırgat mı kaldı?"
"Hayır, yanında asker getirmiştir."
"Doğru ya! Askerler onu su bendi civarında bekliyor olmalılar."
"Orada ondan haber bekliyorlardır."
"Evet, köye girmek için kendilerine haber vermesini bekliyorlardır."
"En iyisi bunu araştıralım çünkü eğer yanında askerleri getirdiyse hiçbir şey yapmamak en iyisi."
"Her halükârda bunu yapacağız."
"Askerler varsa yapamayız."
"Evet, yapabiliriz."
"Yalnız geldi."
"Bilmiyoruz."
"O hâlde su bendine kadar inip askerlerin orada olup olmadığına bakmak gerekiyor."
"Yapılacak en iyi şey bu."
"Ya hattın oradalarsa?"
"Hayır, orada değiller; biz köprü civarını bütün sabah gözledik."
"Eğer yanında koruma getirdiyse su bendinin orada olmalılar."
"Siz gidip su bendinin oraya bakın, biz burada bekleyeceğiz."
"Pekâlâ."

"Sakın kendinizi göstermeyin."

"Tamam."

"Askerler oradaysa ne olacak?"

"Fark etmeyecek, biz her halükârda yapacağımızı yapacağız."

"O hâlde onları göz atmaları için neden gönderdin?"

"Öğrenmek için."

"Dönmelerini bekleyecek miyiz?"

"Evet."

"Haber vermek gerekiyor."

"Artık herkes biliyor, atı uzun süredir avluda duruyor."

"Onu görmeyen kalmadı."

"Evet, ama eğer yanında askerleri getirdiyse köylüler bu işi yapmayacaklardır."

"Evet, yapacağız."

"Askerlerin mavzerleri var. Bizimse hiçbir şeyimiz yok: Müsadere palalara bile el koydu."

"Kazmalarımız var."

"Kazmalar mı?"

"Evet, kazmalar."

3)

"Onu öldürecekler, kararlaştırdıkları şekilde onu öldürecekler."

"Ne diye geldi ki?"

"Kız onu çağırttı."

"Hayır, kızın ona gelmemesi için haber gönderdiğini, onu öldürecekleri konusunda uyardığını söylüyorlar."

"Öyle diyorlar ama bu doğru değil, dayanamayıp onu çağırttı."

"Eğer onu öldürürlerse bu kızın suçu olacak."

"Sırf bu yüzden, çünkü eğer kız onu çağırtmasaydı buraya gelmeyecekti."

"Bütün bu süre boyunca onsuzluğa dayanamadı: O kız tam anasının gözü."

"O her zaman canı çektiğinde bir kadın aradı, başkası istediğinde değil."

"Kız tam anasının gözü."

"O da bizim gibi bir kadın, bizden hiçbir farkı yok."

"O bizim gibi değil: Onu öldüreceklerini bilmesine rağmen onu çağırttı. Çünkü eğer gelirse onu öldüreceklerini biliyordu, bunu bütün köy biliyordu. İstasyondaki katliamdan beri onu bekliyorlardı. Bir kadın erkeğini korumakla yükümlüdür."

"O hiç kimsenin erkeği değil, hiçbir zaman da olmadı. O kıza sana vermiş olduğundan daha fazla değer vermiyor."

"Bana karşı her zaman iyi davrandı, farklı davranmasını gerektirecek sebebi vermedim."

"Hiçbir kadın o sebebi ona vermedi, hiçbiri böyle bir şeye cüret edemezdi."

"O kötü biri değil, dedikleri kadar kötü biri değil."

"Kötü biri değil, sadece her şeyin sahibi ve istediği her şeye sahip olabilir."

"Ama size sahip olamadı."

"Öyle mi diyorlar?"

"Evet, size her zaman saygı gösterdiğini söylüyorlar."

"O bana sahip olmak istemedi."

4)

"Şimdi onu öldürmek zorunda kalacağız."

"Neden döndü ki? Yoksa bilmiyor muydu?"

"Bizi mecbur etmek için geldi. O her zaman bizi bir şeylere mecbur etti, şimdi de bizi kendisini öldürmeye mecbur etmek için geldi. Korkuyu kışkırtmaya geldi."

"Hayır, gelmesinin sebebi bunu yapabileceğimize inanmamış olması, ama kız bunun doğru olduğunu, onu öldüreceğimizi söylediğinde, kızın ona haber göndermesinin sebebinin onu kandırmak falan değil, söylenenlerin doğruluğu olduğunu anlayınca gidecektir."

"Gitmeyecek."

"Gidecek ve biz ona hiçbir şey yapamayacağız; bu sefer de ona hiçbir şey yapamayacağız."

"Gitmeyecek çünkü kendisinden korktuğumuzu biliyor."

"Evet, ondan korkuyoruz."

"Onu işte bu yüzden öldüreceğiz, ondan korktuğumuz için."

"Hayır, bu yüzden değil, bize bütün yaptıkları için, sana bütün yaptıkları için ve eğer yaşamaya devam ederse bana bütün yapacakları için; bizi öldürsünler diye askerleri buraya getirdiği için, işte bütün bunlar için onu öldürmemiz gerekiyor."

"Hayır, korku yüzünden. Ayrıca bizden üstün olduğu için ve o bunu biliyor."

"Belki tek tek her birimizden üstündür ama hepimizden daha üstün değil."

"O herkesten üstün, işte bu yüzden onu öldürmek için hepimiz bir araya gelmeliyiz."

"Eğer şimdi kızla konuştuktan sonra gitmediyse, onun karşısına çıkmaya cüret edebileceğimize, onu öldürmeye muktedir olduğumuza inanmadığı içindir."

5)

"Bunu yapmaya muktedir olup olmadığımızı henüz bilmiyoruz."

"Su bendinin orada asker falan yok."

"İzi bile yok."

"İyice baktınız mı?"
"Evet."
"Hiçbir iz yok."
"Daha iyi."
"O hâlde yalnız geldi."
"Evet, yalnız geldi."
"Kızın ona haber uçurduğu yalanmış."
"Evet, yalanmış; kız da bizim gibi birisi."
"Başka şey söylüyorlardı."
"Evet, ama yalanmış."
"Askerlerin olmadığını herkes biliyor mu?"
"Evet, herkese haber veriyoruz."
"Bazılarını bulmak için dağlara gitmek gerekecek."
"Neden?"
"Katliamın ardından dağlara kaçtılar ve hâlâ geri dönmediler."
"Askerlerin tekrar geleceğine inanıyorlar."
"Grev çoktan bitti, neden gelsinler?"
"Belli mi olur."
"Onları bulmaya gidebiliriz."
"Gidebiliriz."
"Haber verilen çok kişi var mı?"
"Evet, çok var."
"O hâlde ne diye başkalarını aramaya gideceğiz ki?"
"Vaktimiz var."
"Vaktimiz var mı?"
"Evet."
"İstersen gidelim."
"Pekâlâ gidin."
"At hâlâ avluda."
"Şimdi ne bekliyoruz?"
"Havanın kararmasını bekliyoruz."

6)

"Biliyorsun, onu bugün öldürecekler."

"Kimi?"

"Regina'nın kocasını."

"Her zaman şu güzelim atın sırtında gelen herif mi?"

"Evet, *La Gabriela*'nın sahibi."

"Bu yörede o attan bir tane daha yok."

"Benzeri dahi yok."

"*La Gabriela*'da başka güzel atlar olmalı."

"Önümüzdeki günlerin birinde oraya kadar gidelim."

"Buraya çok uzak. Ayrıca sanmıyorum ki bunun gibi başka bir atı daha olsun."

"Bir keresinde şenlik için getirdikleri atları hatırlıyor musun?"

"Evet, ama herifinki benim daha çok hoşuma gidiyor."

"Karı gibi uzun saçları olan adamın bindiği alaca at güzeldi."

"Ben alaca atları sevmem, tek renk olanlar benim daha çok hoşuma gidiyor."

"Bu sene şenlik olmadı."

"Olsa ne olacaktı? Her yıl oluyor zaten, değil mi?"

"Evet."

"Herifin atı Regina'nın evinin avlusunda duruyor."

"Kim söyledi?"

"Öyle diyorlar."

"Neden gidip onu görmüyoruz?"

"Şimdi hava kararıyor. Karanlık lanetlidir."

"Onu öldürdüklerinde atı kim alacak?"

"Bilmiyorum."

"Bu gece hava çok karanlık olacak çünkü ay yok. Eğer Ağlayan Kadın'ı duyarsan yarın bana söylersin. Eğer ben duyarsam yarın sana söylerim."

"Tamam."

"Onu duydun mu?"

"Ben duymadım. Sanırım at kaçıyor."

"Ağılda duruyor."

"Eğer herifi öldürürlerse at kaçar; atın kaçacağını biliyorum."

"Ne dersin, çizgi oyunu oynayalım mı?"

"Olur."

"Ya da uçurtmayı mı çıkarsak?"

"Hayır, çok geç oldu. Hava neredeyse karardı."

7)

"Havanın kararmaya başlamasına rağmen at hâlâ avluda: Ne bekliyor, neden gitmiyor?"

"Bizi bekliyor."

"Bizi mi?"

"Evet, bütün köyü."

"Peki ya biz ne bekliyoruz? Neden evlerinden çıkmaya başlamadılar?"

"Havanın biraz daha kararmasını bekliyorlar."

"Havanın daha da kararmasına ne ihtiyacımız var? Bu işte hepimiz hemfikir miyiz?"

"Neyi nasıl yapacağımızı bilmiyoruz."

"Onun bizi görmemesi için biraz daha karanlık olmasına ihtiyacımız var, mesele bu, değil mi?"

"Onun bizi görmemesi için değil, bizim birbirimizi görmememiz için."

8)

"Hepsi geri döndü mü?"

"Evet, hepsi evlerinde bekliyor."

"Askerlerin gelmediğini ve onun evde yalnız olduğunu haber verelim."

"Hepsi hemen geri döndü."

"Oradan geçerken atı gördük."

"Hâlâ orada."

"Bütün gece orada mı kalacak?"

"Asla orada uyumaz, bunu daha önce hiç yapmadı."

"Artık oldukça karanlık."

"Gidelim mi?"

"Gidelim."

9)

"Hepsi evlerinden çıkıyor ve at hâlâ orada."

"Onu öldürecekler."

"O anasının gözü kız yüzünden onu öldürecekler."

"Hayır, bunda kimsenin suçu yok, kurbanın bile."

"Eğer kız onu sevseydi, eğer kız ona anlatmış olsaydı gidebilirdi."

"O bunu biliyordu, başından beri hep bildi ama gitmek istemedi."

"Onları bekleyecek ve ona bir şey yapmaya cüret edemeyecekler."

"Kimbilir."

"Cüret edemeyecekler, bugüne dek kimse cüret edemedi."

"Şimdi hep birlikteler, bütün köy orada."

"Hep beraber üzerine çullanacaklar."

"Evet, hep beraber."

"Umarım onu öldürmezler."

"Umarım, umarım, umarım."

10)

"Onun evine gidiyoruz, etraf artık iyice karanlık."

"Olmaz."

"Ortalık iyice karardı, daha ne oynayacağız?"

"Hiçbir şey."

"O hâlde onun evine gidelim."

"Ben onun evine gitmeyeceğim, hiçbir şey oynamayacağım, ben burada kalacağım, bütün gece burada kalacağım çünkü eğer onu öldürürlerse at kaçacak, atı zaptedemeyecekler, o atı kimse zaptedemez, bu yüzden kaçacak, buradan koşarak geçecek ve ben onu göreceğim; onu son kez görme fırsatını kaçırmayacağım."

Kız avludaki atın yumuşak ve tok toynak seslerini işitti; ardından sessiz bir kalabalığın düzenli ilerleyişi arasında sopaların ve çit kapının gürültüsünü, çiğnenmiş çamurun ve sık semizotlarının üzerindeki, bütün evin etrafındaki, odanın etrafındaki, sinirli bir şekilde toynaklarını yere vuran ve biniş takımlarını gıcırdatan atın etrafındaki ayak seslerini işitti; Kız, Babanın hızlı ama özgüvenli bir şekilde giyinmesini işitti; Babanın kemer kancalarının metalik gürültüsünün metalik delikleri kat edişini ve deri deriyle üst üste gelince sönmesini işitti; Babanın çizmelerinin odanın sert zeminine sağlam basışını işitti; kapının sürgüsünün kaldırılışını ve menteşelerin gürültülü bir biçimde dönüşünü işitti. İşte o zaman ölümün ve telaşın haşin sesleri savunmasız kapının açıklığından birbirlerine çarparak daldılar. Kız adamların çullanışını ve boğuşmayı işitti; Babanın etrafındaki soluk soluğa kuşatmayı işitti; deneyimsiz ama kararlı saldırıya teslim olduğu duyulan bedenin üzerine inen kazmaların ritimsiz darbelerini işitti. Kız bedenin tok bir sesle yere devrilişini ve görevini tamamlamış kazmaların ölü Babanın üzerine tok seslerle düşüşünü işitti. Kız sözcükleri duymadı, sadece köyü enli ve sonu gelmez bir yara gibi boydan boya geçen atın öfkeli kişnemesini ve korkulu dörtnalını işitti.

KÖY

Geniş bir alana yayılan köy tenha ve sıcak. İlk evler saydam bir tuz tabakasıyla kaplı kupkuru kumluk arazinin üzerinde, rayların o tarafından itibaren başlar. Ahşaptan yapılmış evlerin paslı ve kırık dökük çatılarından hem yağmur hem de güneş ya da ay ışığı girer. İçleri kadın dolu olmasına rağmen bu evlerin göze hoş gelen bir görünümü yoktur çünkü kadınlar bütün gece dans etmek zorunda oldukları için evleri süsleyip sağına soluna bir saksı çiçek koyacak zamanı bulamazlar. Ayrıca köyde hiçbir zaman uzun süre kalmadıkları için evler her zaman terk edilmiş gibi görünür. Sabahın köründe ellerinde küçük bir bavul ve bir kese kâğıdıyla gelirler; resimleri asar, bir mum yakar ve beklemeye başlarlar. Sonra bir akşamüstü odaya yaydıkları eşyaları toplar, yeni bir kese kâğıdı satın alır ve biraz daha yorgun ama bunun farkında olmadan giderler.

Köy buradan başlar, kumluk araziler burada biter, meyve yığınları ve gündelikçilerle dolu trenin hemen yanında durduğu istasyon işte buradadır. Gündelikçiler römorklardan ve vagonların çatısından aşağı atlarlar, tren limana doğru yoluna devam eder.

Gündelikçilerin evleri rayların bu tarafındadır; onlar da ahşaptır ve onların çatıları da delik deşik çinko levhalardan oluşur.

Fakat bu evler maviye, pembeye, beyaza boyalıdır ve odanın geniş bir köşesinde, dört parça camın üzerinde, çiçekli kretondan bir kılıfın içine konmuş hâlde, cumartesi ve pazar akşamları çaldıkları bir gramofon durur. Bütün hafta çiftliklerde çalıştıktan sonra sarhoş olmak ve gündeliklerinin bir kısmını karılarına ve başka kadınlara vermek için köye dönen erkekler gruplar hâlinde, tek başlarına ya da aileleriyle birlikte gelirler; kimilerinin yanında bir köpek ve ufak tefek, beyaz, sessiz bir kadın olur, kimileri de sadece kollarının altında kalın bir battaniye ve bir palayla gelir. Hepsi iş için sessiz ve güçlü, *aguardiente** için sessiz ve dayanıklıdır.

Bazıları sadece birkaç ay kalırlar: Çalışır, paralarını alır ve köye gelip evlerinin avlularında oturarak dağların doruklarını seyrederler. Günün birinde denizi bile görmeden buradan giderler. Diğerleri aileleriyle birlikte çiftliklerin hudutlarına taşınır ve tren rayları boyunca, yüksek dağlardan inen serin ırmakların kıyılarında köyler kurarlar.

70 Köy istasyondan merkeze, geniş meydana ve kiliseye doğru uzaklaştıkça evler ve sokaklar giderek büyür, hayat yavaşlar ve sakinleşir. Kilisenin etrafında çiftlik sahipleri oturur: Çocuklarını ve çocuklarının çocuklarını kendi aralarında evlendirmiş olan üç aile. Ve her ölümde yeni bir nefret peydahlanır; büyük ekim alanları giderek bölünür ve yüksek taş duvarlarla çevrili büyük konaklar giderek daha ulaşılmaz olur, içlerindeki yaşam daha da yalnızlaşır. Köyün meydanını ve kilisesini çevreleyen bu evler insana sanki her zaman eskiymiş gibi görünürler. Güherçile onları dışarıdan yavaş ve kesin bir biçimde yıkar ama zamanın geçişini heba olmuş vücutlarında hisseden kadınların can sıkıntısı ve zamanında Brüksel'e gitmiş erkeklerin uyumluluğu bu evleri kalıcı yapan gücü içeriden besler.

Köy denizin önünde son bulur: Bu kimsenin dönüp bakmadığı hırçın ve kirli bir denizdir. Buna rağmen köy denizin önünde son bulur.

---

* Şeker kamışından fermantasyon ve damıtma yoluyla üretilen *aguardiente* Kolombiya'nın ulusal içkisidir. –*çn*

RESMİ KARAR

Magdalena, 18 Aralık 1928

4 sayılı işbu RESMİ KARAR

vasıtasıyla Muz Bölgesi'ndeki isyancılar suç örgütü olarak ilan edilmiştir.

Santa Marta bölgesi Sivil ve Askeri Şefi yasal yetkilerini kullanarak ve

Ayaklanan grevcilerin her türlü şiddet eylemini düzenlediklerinin, yerli ve yabancılara ait birçok binayı ateşe verdiklerinin, yağmacılık yaptıklarının, telefon ve telgraf hatlarını kestiklerinin, demiryollarını tahrip ettiklerinin, barışçı vatandaşlara yönelik silahlı saldırılarda bulunduklarının, cinayetler işlediklerinin, ilk başta barışçı işçilerin grevi olarak görülen bu hareketin elebaşlarının hem konuşmalar, konferanslar ve söylevlerinde sözlü olarak, hem de *Diario de Córdoba* gazetesi gibi yayınlarda ve dağıttıkları bildirilerde yazılı olarak ifade ettikleri gibi, özellikleri itibarıyla komünist ve anarşist öğretilerle çok uyumlu, dehşet

verici bir ruh hâli içinde olduklarının herkesçe bilinmesinin yanı sıra insan hakları ve askeri yasaların öngördüğü tüm önlemleri almak suretiyle hem kendi vatandaşlarının hem de ülkedeki yabancıların güvenliğini sağlamanın ve asayiş düzenini geri getirmenin meşruiyetle kurulmuş yetkili kurumların görevi olmasını

GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURARAK,

ŞU KARARLARI ALMIŞTIR:

Madde 1: Şu an için Muz Bölgesi'nde toplanmış olan bütün isyancı, kundakçı ve katiller suç örgütü mensubu ilan edilmiştir.

Madde 2: Yaptıklarının hesabının sorulması maksadıyla elebaşılar, kışkırtıcılar, suç ortakları, yardımcılar ve örtbas ediciler yakalanıp hapse atılacaktır.

Madde 3: Kamu güvenlik güçleri kundaklama, yağma ve silahlı saldırı sırasında suçüstü yakaladıkları kişileri *silah kullanarak cezalandırma* yetkisine sahiptir ve bu Resmi Kararın gereklerini tereddütsüz yerine getirmekle yükümlüdür.

Santa Marta bölgesi Sivil ve Askeri Şefi.
CARLOS CORTES VARGAS
General

Binbaşı ENRIQUE GARCIA ISAZA
Sekreter

PERŞEMBE

Kadın gözlerini açtı: Hiç uyumamış, gözkapaklarını sımsıkı kapatmakla yetinmişti; şimdi sırtının altında ve karnının üstündeki ter kuyularının yavaşça kuruduklarını hissederek hareketsiz kaldı. Puslu bir ışık çatının yuvarlak deliklerinden girmeye başlayınca oda havai ve buz gibi bir loşlukla doldu. Kapının altındaki sığ su birikintisine, pencerenin hafif ıslak çerçevesine ve duvarlardaki henüz su damlatmayan lekelere bakarak sabaha karşı yağmur yağdığını fakat çok şiddetli yağmadığı için fark etmediğini düşündü. Herhalde bütün gece çiseleyip durmuştu, evet, öyle olmalıydı. Gözlerini kapatıp yatağın üzerinde yuvarlandı, bacaklarını açıp kapayarak gerindikten sonra yataktan inip biraz yürüdü, kollarını hareket ettirdi, ardından ellerini teninin toz ve güherçile yüzünden kuruyup pütürleşmiş kısımlarında gezdirdi. Vücudunun iki yanındaki her şey serindi. Yatağın üzerine, çarşafsız çuval bezinin sert yüzeyine geri döndü, orada kendi kendine debelendi, ayaklarına dolanmış çarşaf yumağını güçsüzce tekmeledi. Kolunu yüzünün üzerinde gezdirdi ve dudaklarını kupkuru, bir kabuk, bir ibik ya da bir tatlıyla kaplıymış gibi hissetti: Onları dişleriyle temizledi. Gözlerini açtı, kafasını kaldırdı ve yere birçok kez tükürdü.

Çömlekte su kaldı mı acaba, çok susadım, diye düşündü. Kendini yatağın bir tarafından aşağı doğru bıraktı ve bacaklarını döndürerek ayaklarının tabanlarıyla takunyaları aradı: Yatağın yüksek, oynak altı çubuğu titreyip gacırdadı ve çuval bezi bir an için ılık ve dümdüz kaldı. Karşısındaki dirgene, duvarda bir tomurcuk gibi tek başına duran kocaman paslı çiviye ve iki duvar arasında gerili ipe baktı: Parlak yeşil bir elbise ve bebek bezlerini andıran iki beyaz, temiz bez ipin üzerinden bitkin bir hâlde sarkıyordu. İpin sonundaki duvara ve eldiven giymiş küçük, tombul parmakları andıran kâğıt kaplı dört çiviye baktı. Havluyu, diye düşündü, havluyu nereye koydum acaba? Kısa bacaklı masanın ve suyla kaplı kırmızı toprak bir tepsi içindeki yine kırmızı topraktan çömleğin bulunduğu köşeye doğru yürüdü. Seyrek püsküllleri kirlenmiş büyük ve eski bir havlu masanın yanında, yerde bir öbek gibi yığılı duruyordu. Çömelip onu yerden aldıktan sonra göğüslerinin, kasıklarının ve karnının üzerine bastırarak gezdirdi. İşini bitirince havluyu silkeleyip vücuduna sardı ve koltuk altından düğümledi. Kalaylı beyaz maşrapayı asılı durduğu çividen alıp çömleğin geniş ağzından daldırdı. Maşrapa su ararken çömleğin dibine defalarca sürtündü. Onu çömlekten yarı dolu çıkarıp bir yudum içti. Ardından kafasını çevirip neredeyse omzunun üzerinden arkaya doğru tükürdü. Maşrapada kalan azıcık suyu duvara çaldıktan sonra tekrar yerine astı. Kiremit tadı geliyor, iğrenç bir su, diye düşündü. Havluya sarınmış olarak yatağa uzandı ve çıplak çuval bezinin üzerine yüzükoyun yattı. Gözlerini yumup düşündü: Bu gece gideceğim, bu gece gideceğim, bu gece gideceğim. Ve uyuyakaldı.

***

Çocuk sallanan bar kapısının altından koşarak girdi ve kaybolmuş gibi tam barın önünde durdu. Dört boş masaya baktı. Anne en son masada sırtı girişe dönük olarak oturuyordu. Ço-

cuk adımlarını sayarak ve beyaz ayakkabılarının burnuna çok dikkat ederek masaya kadar geldi.

Adam elini çocuğun başının üzerine koyup saçlarını dağıttı. Çocuk kafasını salladı ve gülümsedi. Anne çocuğu neredeyse zalimce bir hareketle kendine çektikten sonra adama sordu:

"Ne istiyorsun?"

Adam anneye bakmadan, kalın ve kısa bardakla masaya vurarak konuştu:

"Ona dokunmamdan rahatsız mı oldun?"

"Üzgünüm, mesele bu değil, sadece onu tekrar unutmak istemiyorum, şimdi sahip olduğum yegâne şey o."

"Onu okşamak hoşuma gidiyor. Bu her zaman hoşuma gitti."

"Biliyorum."

Çocuk adamın okşayışından uzaklaşarak anneye biraz daha yaklaştı. Anne elini çocuğun alnına koydu.

"Çok sıcaksın. Artık güneşe daha fazla çıkma."

Çocuk annenin bluzunun düğmeleriyle oynamaya başladı. Derken birden hatırlamış gibi sordu:

"Çıngırağın sesini duydun mu?"

"Hayır. Ne çıngırağından bahsediyorsun?"

"Bana çıngırağın sesini duyunca gelip sana haber vermemi söylemiştin. Bana bunu sen kendin söyledin."

Adam masanın üzerinde, artık boşalmış olan bardağın yanında duran paraların arasından bir banknot aldı ve anneye bakmadan, bütün dikkatini çocuğa yönelterek yeniden konuşmaya başladı:

"Dondurma arabasının çıngırağı."

Anne parayı çocuğun elinden aldı. Adam dönüp anneye baktı; yüzünde kızgınlıktan ziyade bir şaşkınlık ifadesi vardı. Ve bir emir verir gibi, sert bir ses tonuyla şöyle dedi:

"Onu çocuğa ver, bırak onunla bir dondurma alsın."

Çocuk topuklarının üzerinde yürüyerek ve parmaklarını yuvarlak kenarın üzerinde gezdirerek masanın etrafında dolaştı.

Bir turu tamamladıktan sonra parmaklarını bardağın yanında duran madeni paralara yöneltti.

"Ben bunlardan birini istiyorum."

"Tamam, öyle olsun."

Adam bozuk paraları çocuğun parmaklarına doğru yaklaştırdı. Anne çantasının içinde bir şeyler aramayı bıraktı ve biçare adama baktı. Adam bara doğru döndü ve bardağını kaldırarak barmene gösterdi.

Çocuk bir kez daha barın önünde durup barmenin bir şişenin kapağını açışını ve temiz bir bardağa içki dolduruşunu seyretti. Ardından sokağa koştu ve çıkarken çarptığı sallanan kapı birkaç kez şiddetli biçimde açılıp kapandı.

Kadın şöyle dedi:

"Bunu bir daha yapma, lütfen. Neden anlamak istemiyorsun?"

"Neyi anlayacakmışım? Tek yapacağım senin gibi kolayca unutmak olacak."

"Bunu yapmanı istemiyorum, tek söyleyeceğim bu, bunu yapmanı istemiyorum."

"Korkma, her şey çok kolay olacak."

"Korkmuyorum, ayrıca benim için hiçbir şey kolay olmayacak. Bunu daha kaç kez tartışacağız. Artık bunu tartışmak istemiyorum. Bir tartışmaya daha katlanamam."

"Benim tartıştığım yok. Doktor sana ne dedi?"

Kadın çantasını kapatıp bir kez daha masanın üzerine koydu. Barmen dolu bardağı getirdi ve boşalmış olanı götürdü.

Adam tekrar sordu:

"Doktora göründün mü?"

"Yerinde yoktu."

Ardından açıklama yapıyormuş gibi:

"Onu tutuklamışlar."

Ve içkisinden içtikten sonra bardağı sert bir hareketle masaya bırakan adamı sakinleştirmek istercesine ekledi:

"Artık bir önemi de yok."

Adam başını biraz eğip bardağın ıslak tabanını masanın çıplak tahtasının üzerinde gezdirmeye başladı ve kadına doğru bakmadan şöyle dedi:

"Bugün gidemeyeceksin çünkü tren gelmeyecek."

Çocuk yavaşça yürüyerek ve dondurma dolu külahı iki eliyle tutarak geldi; onu önce barın önünde durup barmene, sonra da masaya yaklaşıp anneyle adama gösterdi ve sırtını bara vererek masaya oturup dondurmasını büyük bir dikkatle yalamaya başladı.

***

"Bu işi artık ancak kurşun sıkarak durdururlar, ok yaydan çıktı."

"Buna kalkışacaklarını sanmıyorum."

"Kalkışacaklar. Ne şekilde olursa olsun bunu bitirme konusunda kararlılar."

"Daha çok insanı içeri atacaklardır ama silaha başvuracaklarını sanmıyorum."

"Kurşun sıkacaklar, ben onları tanırım, böyle bir şeyin içinde ilk kez yer almıyorum, ben bu konuda deneyimliyim."

"Evet, sizin deneyiminiz olduğunu biliyorum ama çok kalabalıklar: Bu işin içinde çok sayıda işçi ve çok sayıda köy var."

"General bu yüzden destek kuvvetleri istedi, buradaki küçücük birlikle işçilerin karşısına çıkamazlardı. Siz bana inanın, bu işi silahla bitirecekler."

"Eğer bundan o kadar eminseniz, engellemek için bir şeyler yapmamız gerekiyor."

"Ben artık hiçbir şey yapamam, bu gece gidiyorum."

"Gidiyor musunuz?"

"Evet."

"Böyle gidemezsiniz, durum bu kadar karmaşık bir hâl almışken buradan gidemezsiniz."

"Ben işimi bitirdim."

"Buradan gidemezsiniz."

"Ben işimi bitirdim, gerisi artık onların işi."

"Artık onların bir önemi yok, şimdi halkı korumalıyız. Onlar parayı verdiler çünkü Şirket mağazalarından alışveriş yapma mecburiyetinden kurtulmak istiyorlardı, siz bunu gayet iyi biliyorsunuz."

"Evet, ama bu benim meselem değil."

"Bu elbette bizim meselemiz. Halkı bu işin içine biz soktuk. Onların derdi sadece gündeliklerini Şirket mağazasında harcamak zorunda olmamaktı."

"Her halükârda halk bundan bir şeyler kazanarak çıkacak."

"Ne kazanacaklar, ölüler mi?"

"Beni buraya bir grev organize etmem için getirdiler, kimseyi korumak için değil. Size dediğim gibi, burada artık silahlar konuşacak ve ben bu gece gidiyorum."

CUMA

Kadın uyandı, gözlerini açtı ve uyumlu, kesintisiz adımların gürültüsünü işitti ki bu bir gürültüden ziyade, tekdüze bir mırıltı gibiydi. Kadın kendi kendine sordu: Ne oluyor acaba? Önce odanın karanlığına, sonra da ışığın girmeye başlaması gereken yerler olan çatının deliklerine ve duvarlardaki yarıklara baktı. Henüz gün ağarmamış, diye düşündü. Gürültü, mırıltı, ritim odayı doldurmaya, onu kuşatmaya, sarmalamaya devam etti. Kadın çatının çinko levhaları üzerinde yağmuru dinlemek istedi: Kapalı pencereye baktı ve kaldırdığı kafasını yatağı kaplayan çuval bezinin üzerine tekrar bıraktı; hiç kımıldamadan tekrar bakışlarını yönelttiği çatıda delikleri, kirişleri, çıtaları seçmeye başladı. Yağmuru duymadı. Dinmiş bile, diye düşündü ve aklından havanın soğumuş olduğu geçti. Vücudunu sola, duvara doğru biraz çevirdi ve sırtının, kalçalarının, bacaklarının altında toplanmış olan havluyu sağ koluyla çekerek çıkardı. Havluyu göğsünün, karnının, bacaklarının üzerine serdi. Sonra onu iki eliyle biraz kaldırdı ve tamamen sol tarafının üzerine döndü; bacaklarını kıvırdı, kollarını birleştirdi ve hareketsiz kaldı: Bütün vücudu havlunun altında yumak oldu. Ne oluyor acaba, diye kendine sordu. Kadın doğruldu ve yeniden sırtüstü yatıp göğsü-

nün üzerinde çenesiyle bastırdığı havluyu aşağıya doğru çekti; püsküller ancak dizlerini örtüyordu. Kadın bacaklarını açtı ve püsküllerin ucunu içine bastırdı; bir öbek havluyu uyluklarının arasına hapsederek bacaklarını kapattı. O askerlerin gürültüsüydü, diye düşündü birden. Hemen ayağa kalktı ve havluyu koltuk altında düğümleyerek pencereye doğru yürüdü; sürgüyü çıkarmak için kanatları itti ve pencereyi açınca hattın diğer tarafında istasyona doğru yürüyen insan sırasını gördü. Pencereyi kapatıp yatağın yanına döndü, yere eğildi ve takunyalarını eline aldı. Yatağa oturdu, takunyaları giydi, kollarını yatağın kenarına dayayıp sarkaç gibi salladığı bacakları dışında hareketsiz kaldı. Gürültü, tekdüze ve ritimli uğultu sona erdi; oda soluk ve oynak bir ışıkla neredeyse aydınlandı. Kendini sırtüstü yatağa bıraktı ve vücudu yatağın diğer ucuna doğru düştü: Omuzları şimdi yatağın diğer kenarındaydı ve neredeyse boşlukta sallanan kafasını duvara dayadı. Askerler, diye düşündü bir kez daha, askerler. Kadın kararlı bir biçimde yataktan kalktı ve giyinmeye başladı.

***

İki adam ve iki at, ayakların ve toynakların geçişiyle yayılan yumuşak çamurun üzerinde kararlılıkla yürüyorlardı. Sessizlik içinde ve ağır adımlarla, kaymamak için her adımlarını dikkatlice atarak ilerliyorlardı. Onlardan biri, daha genç olanı, bir eliyle dizginlerinden tuttuğu atları peşinden sürüklüyordu ve bunu yaparken neredeyse hiç çaba harcamasına gerek kalmıyordu çünkü hayvanlar onu uysallıkla, genç adamın sert ve kısa çekişlerine hiç direnç göstermeden takip ediyorlardı: Tren raylarının oraya varınca durdular. Atlar kafalarını kaldırdılar ve gemlerini düzensiz, sinirli hareketlerle salladılar. Genç adam arkasına döndü ve atların çiseleyen yağmurla ıslanmış boyunlarını okşadı: Hemen sakinleştiler ve sanki yeni bir komut beklemeye başladılar. Adamlar ayakkabılarının altına yapışmış

olan çamuru rayların kenarında kazıdıktan sonra demiryoluna girdiler ve traverslerin üzerinde ine çıka yürümeye devam ettiler. Atlar rayları koklamak istercesine kafalarını indirdiler, ama genç adam dizginleri tutan kolunu dışarı doğru uzatarak onları hattın yanından yürüttü. Bir süre daha sessizlik içinde ilerledikten sonra genç adam şöyle dedi: "Seni bulmaya geldim çünkü bana bunu yapmamı söylediler." Öteki kafasını bile çevirmedi. "Seni bekliyorlar: İki sal dolusu asker geldi." Diğer adam durdu: Atlar devam etmeye çalıştılar, genç adam dizginleri bir anda ve sertçe çekerek atlardan birini rayların öteki tarafına geçirdi. Bunun üzerine adam sordu: "Ne zaman geldiler?" "Çok olmadı, kıyıya henüz çıkıyorlar." Diğer adam atlardan birinin dizginlerini aldı ve eyerin üzerinde çapraz duran üzengileri indirdikten sonra hızlı ve kusursuz bir hareketle hayvanın sırtına bindi. Atı sağ tarafa doğru döndürmeye çalıştı ama genç adam dizginleri gemin hemen yanından kavramıştı ve şimdi daha da sıkı tutuyordu. Şaşkına dönen at kafasını bir o yana bir bu yana çeviriyor ve dört toynağıyla çamuru dövüp duruyordu. Genç adam şöyle dedi: "Şimdi zaman yok. Seni bekliyorlar." Ve dizginleri bıraktı. Diğer adam atın kontrolünü sağlamaya çalışırken bir an için ona öfkeyle baktı ve ardından haykırdı: "Bırak!" Ama genç adam çoktan atına doğru dönmüştü ve şimdi üzerine binerken diğer adamın rayların beri tarafına geçip kendisinin peşinden gelmesini umuyordu. Rayların yanındaki geniş çamurlukta yavaş ve dikkatlice tırısa başlamadan önce şöyle dedi: "Senin nerede olduğunu biliyordum. Şimdi bunun için de zaman yok ama bu iş bittiğinde olacak." "Pekâlâ, ne zaman istersen," dedi diğeri ve atlar tırıs gitmeye başladılar.

***

Odanın karanlığı, adamın yüzünü ve göğsünü, kadının sırtını ve duvarın bir parçasını kirli takvim parçasıyla birlikte sarmalayan kızıl bir çemberde birden dağıldı. Ani aydınlık adamın

ağzının karşısında hemen büzüştü ve çabucak yutuldu. Ardından, beyazımsı duman alevin açmış olduğu yuvarlak deliği doldurdu ve gece odanın içinde yeniden kapandı. Tam o sırada kadın işareti duydu: Kurbağa seslerini andıran kısa ve boğuk ıslıklar ısrarlı bir şekilde tekrarlandılar. Adam pantolonunu giyip odanın kapısına doğru yürüdü. Artık uyanmış olan kadın, çarşafı göğüslerinin üzerinde tutarak ve çıplak sırtıyla takvim parçasını örterek yatağa oturdu. Adam sürgüyü kaldırdı ve kapıyı açıp kafasını omuzlarına kadar dışarı uzatırken menteşelerden paslı metal sesi çıktı; o sırada kadın atların gürültüsünü duydu ama kulağına herhangi bir söz çalınmadı. Adam kapıyı kapattı ama arkasına sürgüyü koymadı: Abanoz ağacından cilalı tahtayı köşesine bırakıp bavula kadar yürüdü ve pijamasını çıkarıp giyinmeye başladı. Kadın sordu: "O neydi?" Adam cevapladı: "Hiç."

Kadın sormaya devam etti: "Geldiler, değil mi?" Adam gömleğinin düğmelerini iliklemeyi bitirdi ve pantolonunu giydi. Yere çömeldi ve yatağın altında çizmelerini aradı. Yeniden oturdu ve onları giymeye başladı. "Ne yapacaklar?" diye bir kez daha sordu kadın. Adam en sonunda şöyle dedi: "Bilmiyorum." Ve ayağa kalktı. Kadın şu sözleri onca kez tekrarlamaktan ezberlenmiş bir tekerleme gibi söyledi: "Sen karışmak zorunda değilsin, sen tren çalışanısın, sen çiftliklerden değilsin, sen bu işe neden karışmak zorunda olasın ki?" Adam kapıyı açtı ve çıkmadan önce şöyle dedi: "Arkaya sürgüyü koy." Kadın kendini sırtüstü yatağa bırakınca çarşaf aşağı doğru kaydı ve iri, şişkin göğüsleri ortaya çıktı. Kadın çarşafı yukarı çekmeye çalıştı ama bunu ancak, patlamaya hazır büyük bir balon gibi şişmiş karnının yarısına kadar yapmayı başardı. Kadın açık elleriyle onu avuçladı ve hareketsiz kaldı: Gözlerinin yaşlarla, ellerinin de tekmelemelerle dolmasını bekledi.

***

Adamlardan biri şöyle dedi: "Burada kalacak galiba." "Evet." Ve biraz sonra. "Niçin geri döndü? Ne yapmaya gitmişti?" "Kız kardeşinden bir mesaj götürdüler." Adam ayağa kalktı. Diğerleri çömelmiş, kollarını doladıkları bacaklarını göğüslerine bastırarak oturmuş, traverslere dayanmış ya da muz yapraklarının üzerine uzanmış hâlde kalmaya devam ettiler, hepsinin gemi çapası gibi hemen yanı başlarına bırakılmış palaları vardı ve gözlerini patikanın başlangıcındaki karanlık ve ıslak deliğe dikmişlerdi. Adam kulübenin en uzak köşesine kadar yürüdü ve çatının son bulduğu yerde durup her şeyi kaplayan kara, yoğun gecede bir gedik ararmışçasına yukarı doğru baktı. Bakışlarını karanlık tarafından silinmiş adamlara doğru çevirdi, ama bir sigaranın anlık korunun ardında birden yanarak, bir surat parçasını ve sabit, ifadesiz, hareketsiz bir gözün yansımasını gözler önüne seren birkaç gri lekeden başka bir şey göremedi. Araştırmayı, bulundukları yerin etrafını yoğun bir biçimde saran sık bitki örtüsünün ötesini görmeye çalışmayı sürdürdü ve daha sonra, diğerleri gibi patikanın başlangıcına bakmaya başladı. Adam kolunu ileri doğru uzattı ve sol elini çiseleyen yağmurun altına tuttu; el yavaş yavaş, parmakların çiziklerine kadar yuvarlanırken bitkin düşen küçücük serin kabarcıklarla kaplandı. Sonra diğer kolunu uzatıp ellerini birleştirdi ve çapraz düğmeli gömleğinin kolları bile tamamen ıslanana kadar orada bıraktı.

Adam bunun ardından ıslak elleriyle yüzünü ve ensesini ovaladı. Sonra, çisentinin tekdüze bir şekilde düşmeyi bırakmasından ve sadece çatının saçaklarında asılı kalmış damlaların ağırlaşarak arada bir oradan kopmasından çok sonra, adam kulübeyi bir kez daha bir uçtan diğer uca yürüdü ve oturmuş, çömelmiş ya da uzanmış olarak bekleyenlerin arasından geçerek atların bağlı olduğu yere geldi. "Gidip onları arayacağız," dedi. Beş adam daha atlarına atladı, onun peşine takıldı ve eğdikleri boyunlarını atların boyunlarına yapıştırarak patikanın dar ve alçak deliğinden içeri daldılar.

***

Barın arkasında bardakları durulayan adam elini leğene daldırdı ve dibinde titizlikle gezdirerek bir şeyler aradı. Mavimtırak bir sabun topağını oradan çıkarıp raf vazifesi gören bir tahtanın üzerine, bir ibriğin hemen yanına bıraktı. Elini tekrar leğene daldırdı ve rengi griye dönmüş suyun üzerinde yüzen bez parçasını alıp defalarca sıktı ve neredeyse kurutup bir yumağa dönüştürdükten sonra sabunun yanına bıraktı. Geriye döndü ve ellerini omuzunda asılı duran havluyla kuruladı. Şimdi boşken, olduğundan da geniş gözüken mekâna ve kir pas içindeki beton zemini kaplayan masa ve sandalyelerin büyük dağınıklığına baktı. Uzak tarafta, gramofonun yanında, adam sırtı bara dönük hâlde oturmaya ve masanın üzerine iyice eğilmiş olarak konuşan genç kızı dinlemeye devam ediyordu. Barın ucuna kadar yürüdü, çıkmak için kapıyı kaldırdı ama kız çoktan masadan doğrulmuştu ve şimdi elinde iki boş şişeyle ona doğru gelmekteydi. "Bir şişe daha istiyor," dedi kız. "Artık kapatacağım. Daha ne kadar kalacak? Bir kez daha burada mı sabahlayacak? Onu neden odana götürmüyorsun?" diye sordu adam. "Bunu istemiyor," dedi kız, "dün gece de istememişti." "Aldık başımıza belayı," dedi adam ve dolaptan indirdiği bir şişenin tıpasını bir bizle açtıktan sonra kıza uzattı; ardından barın arkasından çıktı ve bitiminde karanlık, sessiz ve terk edilmiş izlenimi veren kırmızı-mavi mozaik tabelasıyla istasyon binasının göründüğü çamurlu küçük meydana bakan kapıları kapatmaya başladı. İki kapıyı sürgülerin korkunç gürültüsüyle kapattıktan sonra çinko levhalarla kaplı kanatların arkasına sandalyeler ve masalar yığarak daha da sağlamlaştırdı. Ardından taburesini sürükleyip açık bıraktığı son kapının kasasına dayayarak girişi kapattıktan sonra oturmuş takunyalarının ıslak tahtasına bütün gün ve bütün gece boyunca yapışmış olan kiri ve pası kazımakla meşguldü ki, meydanı geçip barına doğru gelmekte olan atların gürültüsünü işitti. O da onları duymuş olmalıydı

çünkü atlar neredeyse kaldırımın üzerinde durduklarında, çoktan bardan çıkmış ve yanından geçerken kızı devirmesine ramak kalmıştı. En öndeki şöyle dedi: "Geldiler." Onun ne dediğini duyamadı çünkü konuşanın atının terkisine atlamıştı bile ve atlar şimdi meydanı tekrar geçip istasyonun arkasında kayboldular. Son kapıyı kapatırken adam kıza şöyle dedi: "Yarın için daha çok rom getirmek gerekiyor." Kız aniden döndü ve ona şöyle dedi: "Masada bir tane kaldı," ve o da istasyona doğru yürüdü.

***

Köy ahalisi yavaş yavaş uyanmakta, zira tren düdüklerinin telaşıyla birden yataktan fırlama alışkanlığını neredeyse kaybettiler. Ahali gözlerini açmaya ve onları tan vaktinin cılız karanlığına alıştırmaya başladı. İlk izlenim sessizlik karşısındaki şaşkınlık oldu, hemen akabinde, bu sabahın da onca yıllık rutinin dışında olduğunun, köyün henüz alışamadığı yeni bir rutinin bir parçasını teşkil ettiğinin, bu yüzden de her uyanışın zihin karışıklığı yarattığının belli belirsiz idraki geldi.

Köy güne sırılsıklam başladı: Üzerine bütün gece yağmış olan ve şimdi istasyonun yanındaki boş alanlardan yayılan unutulmuş çamur kokusunu tazeleyen zamansız ve inatçı bir çisentinin ıslaklığıyla kaplıydı. Kupkuru ve çatlaklarla dolu bir köyün üzerine düşen su delik deşik çatıların yanı sıra yarıklarla dolu tahtalar ve ufalanan çimentoyla yapılmış duvarlar tarafından emilmişti.

Köy ahalisi kalkıp işine gücüne koyuldu ama onlara başlamaları bugün biraz daha fazla zaman alacaktı çünkü ıslak odun ocakların tuğlaları arasında gönülsüzce tütüyor ama bir türlü tutuşmuyordu. Ahali avlulara çıktı: Orada, kahvenin topraksı ve sıcacık tadıyla birlikte her günkü alışkanlıklar birden sona erdi. Ahali avlularda kaldı: Tembelce, ne olup bittiğini henüz anlamadan ama uysalca, işaretlere dikkat kesilmiş bir şekilde, günün ilk aydınlığıyla birlikte bütün boşlukları doldurarak belirmeye başlayan sıradağlara bakarak orada kaldı ve bekledi.

CUMARTESİ

Ciénaga Kışlası'nda konuşlanmış bulunan birliklerimizin komuta merkezine bu sabah 05.10'da, silahlı bir haydut grubunun demiryolu istasyonuna saldırı teşebbüsüyle ilgili kesin bilgiler
86 ulaşmıştır.

05.15'te, nöbetçi subay kalk borusu çalma ve personelin talimatlar için merkez avluda toplanması emrini vermiştir.

05.30'da, nöbetçi birimlere destek personelinden bir askerin firarı rapor edilmiştir. Bu konuda soruşturma başlatılmıştır.

05.40'ta, nöbetçi subay, erzak tedariki için olanlar da dahil bütün çıkışların yasaklanmasını emrini vermiş ve kışla dışında görevli askerlerin bulunup getirilmesi için bir birlik göndermiştir.

Yine aynı saatte, kışla ve kilise etrafında devriye gezecek nöbetçilerin sayısının 22 birime çıkarılması ve bunların dört saatte bir değişmesi emrini vermiştir. Emrin numarası not edilmiştir.

06.00'da nöbetçi personel göndere çektikleri bayrağımıza saygılarını sunmuşlardır.

06.15'te, istasyon civarında görevli seçkin bir gözcü devriye birimine mensup bir haberci, nöbetçi subaya, kalabalık bir silahlı haydut grubunun bir treni ele geçirdiğini ve köylerde

seferber edilmiş garnizonlara saldırılar düzenleme amacıyla La Zona'ya doğru yola çıkmaya hazırlandıklarını bildirmiştir. Haberci, rapor vermesi için, bir nöbetçi askerle birlikte tabur komutanlığına gönderilmiştir.

06.30'da, tabur komutanı, destek personelinin istasyona intikal emrini, haydutların başkaldırısını kesin olarak bastırma talimatıyla birlikte vermiştir. İki yüz asker kışladan çıkmıştır.

Ciénaga Kışlası'nda konuşlanmış bulunan birliklerimizin komuta merkezine bugün 06.30'da, silahlı bir haydut grubunun Ciénaga İstasyonu'na saldırı teşebbüsüyle ilgili kesin bilgiler ulaşmıştır. Birlik hemen teyakkuz durumuna geçirilmiştir.

07.10'da, istasyon civarında görevli seçkin bir gözcü devriye birimine mensup bir haberci, nöbetçi subaya, bir konvoyu ele geçirmiş olan kalabalık bir silahlı haydut grubunun, Şirket ve şahısların menfaatlerini korumakla görevlendirilmiş garnizonlara saldırılar düzenlemek amacıyla La Zona'ya doğru yola çıkmaya hazırlandıklarını bildirmiştir. Subayların komutasındaki birlik düzeni sağlamak için istasyona intikal etmiştir. Bir saldırının yakınlığı karşısında askeri güçler ateş açmak zorunda kalmıştır.

Bu sabah 09.30 ile 10.00 arasında bir grup silahlı haydut Guacamaya köyündeki demiryolu istasyonu bilet gişesine saldırı teşebbüsünde bulunmuştur. Askeri güçlerin haydutların üzerine ateş açmaktan başka bir çareleri kalmamıştır. Ölü sayısı henüz belirlenememiştir. Yaralılar tutuklu olarak Şirket'in hastanesine nakledilmişlerdir. Askeri personelde rapor edilecek bir kayıp bulunmamaktadır.

ERKEK KARDEŞ

Kız kardeşim bu sabah öldü. Onun ölmesi gerekiyordu. Acı verici ama durum bu: Aileye biraz huzur getirebilmek için ölmesi gerekiyordu. O da bunu biliyordu. Mesele sadece bunun
88 ne zaman olacağıydı; mesele biraz büyümelerini beklemenin yanı sıra hareketlerini unutmamak ve onları kendisinden ayırt etmeyi öğrenmek için birlikte yeterince vakit geçirmek ve onlar da ölmeden ölebilmekti. Ama bunun yanında, ona çok fazla alışmalarından, daha sonra ölmesini imkânsız kılacak denli ona bağımlı hâle gelmelerinden kaçınmak için acele etmek de gerekiyordu.

Yalnız öldü. Onun için yaşamaya devam etme, bir yıkımdan başka bir şeye götürmeyecek bir meydan okumayı (ne tasarladığı ne de istediği, ona alternatifsiz bir biçimde dayatılmış olan bir meydan okumayı) sürdürme bahanesi anlamına gelebilecek her şeyden kopmuş; meydan okumanın lüzumsuzluğunu varlığıyla, soluk alışıyla, üç oğlunun sürekli ve güvenli soluk alışıyla teyit etme yükümlülüğünden kurtulmuş; tüm bağlarını çözmüş olarak yalnız ölebildi.

Benim bu sabah döndüğümü biliyor olmalıydı, benimle ilgili her şeyi bildiği kesinlikle, asla sözcüklere ihtiyaç duyma-

mış bir kesinlikle biliyor olmalıydı ve işte o zaman karar vermiş olmalı: Artık vakit tamam, yeterince bekledim, o geri döndü, artık bedenimin de ölmesine müsaade edebilirim, diye düşündü herhalde.

Onun ölü bedenine ve üç canlı oğluna geri döndüm: Kendime geri döndüm: Yeniden başlangıç noktasındayım. O hâlde, kız kardeşin yanağındaki bütün kurumuş ve unutulmuş kan, tek bir askerin parmaklarındaki bütün kurumuş ve unutulmuş kan, köy istasyonlarının peronlarında ve güherçileli çamurun üzerindeki bütün kurumuş ve unutulmuş kan, karanlık ve dar bir sokakta, bir atın toynaklarının altındaki bütün kurumuş ve unutulmuş kan, bütün o kan ne içindi? Yoksa en başından mı başlamak gerekecek?

Gönüllü ve sessiz bir biçimde ölen bir başka bedene zihin karışıklığı içinde ulaşmak için, bir kez daha ilk yaradan, ilk pişmanlıktan, ilk patlayan silahtan, ilk intikamdan yola çıkmak mı gerekecek? Ben bundan yoruldum.

***

Büyük evi meydana getiren bu anlaşılmaz akrabalar, ciddi suratlar, sert sözler ve kabullenmiş hıçkırıklar dünyasının içinde kız kardeşim ve ben ayrı bir dünya oluştururduk. Bu her sabah yeni sırlar ve yeni keşiflerle içine daldığımız büyüleyici ve şaşırtıcı bir dünyaydı.

Kız kardeşim her zaman yataktan ilk kalkan olurdu. Isabel beni neredeyse yarı uyur hâlde ve sanki tutkalla yapıştırılmış kirpiklerle el, yüz yıkama ibrik ve leğeninin durduğu, yıldız elması ağaçlarının bulunduğu avluya bakan pencereye kadar sürüklerdi ve biraz nefes almak için sabunlu yüzümü kaldırdığımda (zira Isabel'in arzusu, dibinde beni yemekle tehdit eden mor renkli canavar kelebeklerin korkusuyla tamamen uyandığım o devasa leğende beni boğmaktı) ilk gördüğüm kız kardeşim olurdu. Elinde gümüş maşrapa ve diş fırçasıyla çığlıklar atarak

ve beni olmayacak cezalarla tehdit ederek küçük avluya kadar peşimden gelen Isabel'den kaçardım ve o sabah kaçının orada olduğunu saymak için at ağılına kadar koşardık. Isabel bize yetişip diş fırçasını ağzıma tıkıştırmadan önce, kız kardeşim bana her sabahki endişeli sesiyle şöyle derdi: "Dün gece yine rüya gördüm. Ya sen?" Ben başımı önüme eğerek kızgınlıkla cevap verirdim: "Hayır, göremedim." Kız kardeşim bana hayal kırıklığıyla, neredeyse üzgün bir ifadeyle bakar ve şöyle derdi: "Sersem, sersem." Ve beni şimdiden çamura bulanmış ayakkabılarımla, ama Isabel henüz beni giydirmediği için üzerimde hâlâ Hint pamuğundan pijamalarımla orada tek başıma ve biçare bir hâlde bırakarak yemek odasına giderdi.

***

Büyük ev bir gün çok güçlü ve tatlı bir koku tarafından istila edilmiş olarak uyandı. Bu, evin bildik kokularından farklı, oldukça keskin ama hoş bir kokuydu; benim aklımı karıştırmış ve sabahın köründe süt getiren arabaların gürültüsüne uyandıktan sonra beni bir daha uyutmamıştı. Isabel odama girdiğinde beni uyanık, yatakta oturmuş, kokuya dikkat kesilmiş ve yoğunluğuna tutulmuş bir hâlde bulunca dehşete kapıldı. "Neyin var senin? Sanki ölü gibisin." Cevap vermedim: O koku benimdi, onu ilk ben hissetmiştim; benim ve kız kardeşimindi. Bütün gücümle onun kökenini öğrenmeyi arzulasam da, keşfime yönelik kıskançlığımdan ötürü sormaya cesaret edemedim. "Hadi beni hemen giydir, karnım çok aç." Isabel inanmayan gözlerle bana bakıp şöyle dedi: "Sen hastalanmış olmalısın." Bunun üzerine ben de, "Sen de bir cadı ve deli olmalısın."

Yemek odasına vardığımda koku kaybolmuştu. Kız kardeşim kahvaltı etmeyi bitirmiş sabırsızlıkla beni bekliyordu. "Her zaman geç kalkıyorsun; kızlar dikiş odasında oynamaya başlayacaklar, Anne birazdan bana seslenecek ve biz daha ağılların oraya gitmedik. "Ben geç kalkmadım, Isabel gecikti, yoksa ben

uyanıktım. Hemen kalkıp gelecektim, ama Isabel bırakmadı." "O şey açlık mıydı? Hadi süt iç." Bir bardak ekşi sütü bir dikişte içtim ve ağıllara doğru giden kız kardeşimin peşinden çıktım. Ona birden şöyle dedim: "Bir kokum var." Kız kardeşim durdu ve hiçbir şey söylemeden bana baktı. Ben gülümsedim, onun için yeni bir şeyimin olmasına bayılıyordum. "Senin tanımadığın bir kokum var; hadi gel odama gidelim ve onu sana göstereyim. Beni uyutmadı. Evin geri kalan kısmında yok, sadece benim odamda var." "Ne kokusuymuş o?" "Bilmiyorum, ne kokusu olduğunu bilmiyorum, daha önce hiç duymamıştım."

Hiç konuşmadan avluyu geçtim ve odama doğru yürüdüm: Kız kardeşimin beni sessizce takip ettiğini biliyordum. Koridorun bitiminde kokuyu yeniden aldım: Tatlı, keskin, yabancı. "Kokuyu alıyor musun?" diye ona bakmadan sordum. Sesi hemen arkamdan, çok yakından geldi. "Evet, ne bu?" "Henüz bilmiyorum, ama hoşuma gidiyor." Koku, sabunlu su ve Isabel'in beni her sabah ovduğu beyazımsı lavanta suyuyla ıslanmış havlununkiyle karışmış hâlde odanın tamamındaydı. İki av köpeği gibi bir süre odanın ortasında durup kokuyu yalıtmaya, tanıdığımız diğer kokularla bağdaştırmaya, hatırlamaya çalıştık.

"Onu arayacağız," dedi birden kız kardeşim. "Şuradan geliyor, kışla tarafından."

Eski kokan çalışma odasını her zamanki gibi korkuyla adımladık, çekmece kokan karanlık ve rutubetli dolap odasını geçtik ardından evi kışlanın duvarından ayıran dar sokağa çıktık: Kokumuz burada bizi aşırı tatlı, aşırı yapışkan ve tiksindirici bir buğuyla sarmaladı.

Üst üste yığılı kalaslardan oluşan ve kışlanın bahçesine bakmak için kullandığımız parapetin üzerine çıktık ve altında balyalar hâlinde bağlanmış çok miktarda büyük kahverengi yaprağın yığılı olduğu sundurmayı gördük ve kokumuzun oradan geldiğini anladık. O gece, kız kardeşim –ki bizi yatırmaya götürmeden önce Babayı en son öpen oydu– kimsenin duyma-

ması için çok alçak sesle bana şöyle dedi: "Baba aynı öyle kokuyor." Birden hatırladım: Kız kardeşime neredeyse kızgınlıkla, neredeyse gözlerim yaşararak baktım.

Isabel giysilerimi çıkarmaya geldiğinde, çizmelerimi çıkarmak için diz çökünce, ona öfkeyle ve ağlayarak şöyle dedim: "Bu oda Baba gibi kokuyor, Baba gibi kokuyor." O, kafasını kaldırmadan şöyle cevap verdi: "Bu koku tütün kokusu. Hadi öbür ayağını uzat."

***

Daha ölüm onu istila etmeden ölmüş olan bu evin perişanlığına bakıyorum. Çıplak ve çatlak duvarlara, idareli ve geleceksiz bir hayat için çok da gerekli olmayan eşyalara, kaba mobilyalara ve sade yataklara bakıyorum. Her şey tertemiz ve bu evin nesnelerini hırçın ve saldırgan bir düzen neşeden yoksun bir şekilde dağıtıyor. Evin bunca süre ayakta kalmasını sağlayan sonsuza dek varlığını sürdürme iradesi değil, hayatta kalma iradesi oldu; kendisinin arzusuna zıt bir şekilde bahşedilmiş ve artık tamamlandığı, sona erdiği bilinen uzatmalarda ölüme yatmak için sadece işaretin beklendiği bir hayat oldu. Ölü kız kardeşimin bedeninin ağırlığı tarafından sürüklenerek artık yıkılmakta, parça parça dökülmekte olan bu evin malzemesine bakıyorum. Bütün bunlara bakıyorum ve daha büyük, daha perişan, daha ölü ama nefret üzerine organize olmuş, nefretle güçlenmiş ve hayatta olan diğer kız kardeşimin nefretiyle varlığını çaresizce sürdürmekte olan başka bir evi düşünüyorum. Onlar ne fark bulacaklar? Onlar, yani üç canlı oğul; onlar da seçemeyecekler, tıpkı annelerinin seçemediği gibi, tıpkı benim seçemediğim gibi.

***

Yeni bir bozgunla karşı karşıyayım: Bu kız kardeşimin bedeninin ve hayatının bozgunu. Kim tarafından mı bozguna uğratıldı? Kesinlikle Baba tarafından değil, zira beriki, kindar ve aman-

sız hayatının etrafında biriktirmiş olduğu sessiz, zalim, durgun öfke yüzünden bedbaht olmadan çok önce, bir mahmuzun kirli kenarıyla kızının yüzünü dağıttığı anda bizzat onun tarafından bozguna uğratılmıştı; evlatların her birinin doğumunu kendisine rağmen çok sıklıkla yinelenmiş bir ölüm gibi hissetmiş olan büyük kız kardeş tarafından da değil; ev ya da yok saydığı aile tarafından da değil; yanındaki varlığı hiçbir zaman onun tarafından dokunulmak için yeterince gerçek olmayan bir erkekle (ve onun tarafından, bedeninin sürekli doğurganlığı tarafından teşvik edilen ölümü ne kaderini değiştiren ne de onu ceza olarak görülebilecek şeyden kurtaran bir erkekle; zira Baba üç yıl önce kızının kirlenen namusu olduğuna inandığı soyadından farklı bir soyadını ona vermesi için intikam alırcasına seçtiği adamı öldürürken aslında yaptığı şey, tasarlanmış cezanın, zorla teslim etme ve sonra birden çekip alma çifte cezasının mühletini sonlandırmaktan başka bir şey değildi), mekanik okşayışların tiksintisi ve yatak-yemek müşterekliğiyle birlikte kendisine dayatılmış yeni soyadı tarafından da değil: O hâlde kız kardeşimi kim bozguna uğrattı?

Ölü kız kardeşimin karşısındayım. Mağrur olarak hatırladığım bedeni şimdi onu örten bu eski püskü ama tertemiz gömleğin altında bayağı uysal olmalı; elleri yıpranmış, suda kalmaktan ve alışık olmadıkları işleri yapmaktan ötürü çatlaklarla dolu; saçı hâlâ simsiyah ve uzun, ama yanağındaki yara izi şimdi daha az kırmızı.

Şimdi yara izine, o gece yaraya henüz ıslakken dokunduğum gibi dokunuyor ve düşünüyorum: Bozgun burada başladı, suçlu benim, Baba değil, suçlu benim.

***

Yemek odasındaki küçük masaya her zaman geç gelirdim. Sabahları bunun suçlusu Isabel'di. O gün giyeceğim giysiler konusunda hiçbir zaman hemfikir olamazdık. Kıyafetlerimi ha-

vanın durumuna, sıcağa, rüzgâra ve yağmura göre seçmek gibi tuhaf bir kuralı vardı. Oysaki ben o gün oynamayı düşündüğüm oyunlara göre giyinmem gerektiğine inanırdım. Eğer bir sabah ağılların oraya gitme arzusuyla uyanırsam, ki bu şaşmaz bir biçimde her sabah olan bir şeydi, Isabel'den çizmelerimi giydirmesini isterdim. Çok önemsemiyormuş gibi, kayıtsız denebilecek bir tonda ona sorardım: "Bugün çizmelerimi giydirecek misin?" Isabel cevap vermezdi. Soruyu üstüne alınmadan çekmeceleri açar kapatır, el ve yüz yıkama köşesindeki ilk savaşın faciasını derleyip toparlar, ortalığa saçılmış şeyleri alıp yerlerine koyardı. Ben onun niyetini sezer ve neredeyse haykırarak şöyle derdim: "Isabel, bugün çizmelerimi giyeceğim." Bana doğru döndüğünde elinde o iğrenç kırmızı-beyaz ayakkabılar olurdu; onlarla ağılların oraya gidemezdim çünkü eğer Baba öğle yemeği sırasında onlara çamur bulaştırdığımı görürse beni çok sert cezalandırırdı. Gözlerimi ve gırtlağımı dolduran korkunç hıçkırığın her an boşalmasından korkarak tek kelime etmez ve ayak parmaklarımı inatçı bir biçimde bükerek sessiz direnişime başlardım. Isabel parmaklarımı düzeltmeye ve ayakkabıların içine sokmaya çalışırken eğlenirdi. Bu oyundan birkaç dakika sonra kızgınlığımı unutur ve Isabel ayak tabanlarımı gıdıkladığı için ikimiz de gülmeye başlardık, sonra da hiç itirazsız ayakkabıları giydirmesine izin verirdim.

Yemek odasına vardığımda bizim masamızda artık kimse kalmamış olurdu. Kız kardeşim beni, küçükken bana yemek yedirdikleri yüksek sandalyede oturarak bekler ve oradan benim sessizce yarım yamalak kahvaltı edişimi seyrederdi. Isabel bizim yemek yediğimiz masayı temizlemek için geri gelince, kız kardeşim sandalyeden iner ve yıldız elması ağaçlarının neredeyse bütün gökyüzünü kapladığı beton zeminli temiz avluya giderdi. Ben de onu takip ederdim. Kız kardeşim bana şöyle derdi: "Sabaha karşı yağmur yağdı, begonyaların arasından cırcırböceği toplayacağız. Yağmur yağdığında begonyalar güne her zaman

cırcırböcekleriyle dolu olarak başlarlar." Sonra gözü ayakkabılarıma kayardı. "Neyse boş ver. En iyisi çalışma odasına gidelim ve orada sana dün gece gördüğüm rüyayı anlatayım." Bunun üzerine Isabel'in çizmelerimi giydirmemiş olmasına anlaşılmaz bir biçimde sevinirdim.

***

Ölü kız kardeşimin önünde dururken gözlerimde yaşlar değil zihnimde sorular var. Ağlamayı çocukluktan sonra bizden aldılar: İdrak edemediğimiz ve ailenin devamlılığının üzerine kurulduğu nefret hıçkırıklarımızı kuruttu, gözyaşlarının büyük rahatlatıcılığı bize çok görüldü. Şimdi bana sorulardan, sormam gerektiği zaman soramadığım, her olay karşısında, her eylem karşısında ve daha da fenası, daha da inatçısı, her felaketten sonra ortaya çıkan kahredici sorulardan başka bir şey kalmadı. Her şey, muz ağaçlarını yan yatırarak güvence ve umut olanı yerle bir eden beklenmedik ve kaçınılmaz bir rüzgârın şiddetiyle bir anda üzerime geldiği için sormaya vakit bulamadığım sorular. Öncelikle hayatıma kötücül ve amansız bir güç gibi dalarak ergenlik çağının hassas düzenini, her türlü dış sürprizden korunmuş bir çocukluğun harikulade ve umut verici devamını bir anda paramparça eden Baba; kendisine yöneltilen soruları her şeye muktedir, tartışılmaz kararlarına bir hakaret gibi gören Baba yapayalnız varoluşuyla soru sormanın imkânsız olduğu bir düzen kurdu.

Daha sonra, cevaplar dehşet verici bir netlikle belirmeye başladığı için (ama muğlak duygular karmaşası içinde henüz kabul edilemez geliyorlardı) sorulara izin vermeyen uzak yatılı okuldaki yılların şaşkın yalnızlığı. İşte o zaman manaları tüketmek, izlenimleri istiflemek, aç ve yırtıcı hayvanlar gibi etrafımda dönüp duran soruların içime girmesini engellemek için derimi arzulanmayan ellerle kaplamam gerekiyordu. Muhteşem duyguların uzun gecesi oldu. Hatırasıysa ne bir açıklaması ne

de sonucu olan tükenmiş bir yüzler, sözler, izlenimler kalabalığından ibaret.

Ve son olarak da, gündelikçilerin kısacık ve sefil hayatları ateşlenen silahlarla istasyonlarda, demiryolu hatları boyunca, evlerinin aralık kapılarının önünde kendilerinden zorla alındığında sorulamamış olan bütün sorular çünkü onlar tam da inandıkları şeyi, benim ilk başta inandığım şeyi, soru sormanın, eşitsizlik ve adaletsizliğin sebebini sorgulamanın hakları olduğunu ortaya koymaya çalışıyorlardı. Bu soruları daha sonraya ertelemek gerekti çünkü alçak bir askerin yıkmaya ve kanatmaya çalıştığı şeyi yeniden inşa etme ve kanı durdurma görevi çok daha acildi. Bütün bu sorular şimdi kız kardeşimin ölüsünün karşısında üst üste yığılıyordu. Peki, cevapları nerede bulacağım? Yoksa onlar benim içimde mi? Ya da kız kardeşimin ölü bedeni onların acı verici, nihai ve topyekûn cevabı mı?

Yağmurdan nefret ederdim. Ondan, cezaların en kötüsünden korktuğumdan daha çok korkardım çünkü yağmur, büyük evin labirentimsi koridorlarından, odalarından, avlularından ve kız kardeşimle birlikte her gün hevesli bir şekilde keşfettiğimiz diğer büyüleyici kısımlarından oluşan evreniyle çocukluğuma sunduğu bütün güzel şeylerden beni tecrit ederdi. Yağmurdan önce her zaman yaşanan cehennem sıcağını büyük evin kalın ve yüksek duvarları bile dışarıda tutmayı başaramazdı; odaların içine kadar dalar, her tarafı istila eder, evin eşyalarının ve kişilerinin üzerine tüm ağırlığıyla çökerdi. Gökyüzü şaşırtıcı bir biçimde griye dönüşür, bulutlar sıradağların zirvelerinin üstünde kümelenerek onları kirli ve ürkütücü bir haleyle kaplarlardı; ayrıca soğuk, keskin bir rüzgâr bütün bedenimizi titizlikle kat ederdi. Gök gürlemeleri avlularımızın üzerini kaplayan büyük gri çanın içinde, ısrarcı ve sağır edici bir biçimde oradan oraya sekip dururdu ve en sonunda, gümbürtülerinin gökyüzünde açtıkları ışıltılı yarıklardan ilk kocaman damlalar birer kurşun gibi dökülmeye başlar ve kuru zemine çarptıklarında minik bir

toz bulutu kalkardı. Tam o sırada, yağmur tarafından başlatılmış o şamatanın ortasında, bütün evde bağırarak beni arayan Isabel'in endişeli sesi duyulurdu: "Bu soğuk rüzgâr sana dokunacak! Sakın yağmurda ıslanma yoksa hasta olursun!" İşte o anlarda ondan nefret ederdim. Kız kardeşimle birbirimize sokularak bir koridorun kemerinin arkasına ya da kapalı bir pencerenin altına saklanır ya da yıldız elması ağaçlarının bulunduğu avludaki alçak ağaççıkların yaprakları tarafından üstünkörü korunurduk. Isabel bizi bulduğunda yağmur iliklerimize kadar işlemiş olur, tatlı ve keyifli bir soğuk ıslak tenimizi kaplamaya başlardı.

Ve sabahın çok erken saatlerinde, yemek boyunca kız kardeşimin bunu iyi tanıyan gözlerinden saklamaya çalıştığım baskı göğsümde giderek büyüyüp beni boğmak suretiyle nefes almamı engelleyince Isabel'i çağırmak zorunda kalırdım. Yanıma oturup beni alçak sesle ama sevecenlikle azarlayan ve büyük, rahatlatıcı elleriyle sırtımı sıvazlayan Isabel'le ikimiz kapalı pencerenin aralıklarından sabahın içeri dalışını görürdük. Kız kardeşim odamın kapısını sessizce aralar ve eşikte durup bana bakardı. Isabel sabah hasta uyandığımı haber vermek için beni bırakıp gidince, kız kardeşim yatağıma yaklaşır, ateş gibi yanan başıma serin elleriyle dokunur ve şöyle derdi: "Dün gece ben de uyuyamadım: Boğulacak gibi oldum." Ardından odamdan giderdi. O anda başlayan kapanma ve hastalık günleri bana daha kolay geçiyormuş gibi gelirdi.

***

Şimdi benim yerim neresi? Bu büyük hayat karmaşasında benim konumum hangisi? Kız Kardeş bana ait olan yegâne yeri bedeniyle doldurdu: Orası ikimiz için tek bir ölümdü ama o tek başına tamamen işgal etti.

***

Elbise yeniydi; ayakkabılar yeniydi; gömlek yeniydi; hiç kullanılmamış ve Isabel'in deneyimsizliği yüzünden kravat boynumu aşırı sıkıyordu; o sabah giymiş olduğum kalın yolculuk kıyafetinin içinde kendimi hantal hissediyor ve hareket etmekte zorlanıyordum.

Yirmi gün kadar önce Baba yemeğe otururken şöyle demişti: "Okula kaydın yapıldı." Ve hemen ardından, Annenin, "Ama o daha çok küçük, on iki yaşını henüz bitirdi," demesini beklemeden, sanki onu duymamış gibi ekledi: "Gelecek hasattaki gemiyle gidecek. Eşyalarının o zamana hazır olması gerekiyor." Anne tekrarladı: "On iki yaşını henüz doldurdu," ama bu sefer daha inançsız, daha cılız, neredeyse gözyaşlarıyla birlikte. Kız kardeşime baktım. Gözlerimi ve gırtlağımı boğan şaşkınlık değildi: Bunu beklemiştik, bunu biliyorduk, bir gün Babanın bu sözleri söyleyeceğini biliyorduk. Bu birden büyümüş olmanın mahcupluğuydu.

O gece Isabel bana yatmadan önce her zaman içirdiği bir bardak ılık sütle odama girdiğinde ben üzerimi çoktan değiştirmiştim. Isabel bardağı ilaç sehpasına bırakıp üzerini bir tabakla dikkatlice kapattıktan sonra etrafa saçtığım giysilere şöyle bir baktı ama onları toplamadı. Yatağa doğru gelip yanıma oturdu ve bana şöyle dedi: "Mutlu olmalısın, artık kadınlar tarafından dikilmiş kıyafetler giymeyeceksin: Kadınlar uzun pantolon dikmeyi bilmezler..." Konuşmaya devam etmek istedi ama ondan sözcükler yerine elinin hâlâ kırışıksız tersiyle silmeye çalıştığı kocaman ve bol miktarda gözyaşı dökülmeye başladı. Ona sarılıp kafamı her zaman *cananga* kokan elbisesine bastırdım ve Isabel'in kucağında uyuyakalana kadar nihayet sessizce ağlayabildim.

Sonraki günler baş döndürücü bir hızla geçti. Babanın Santa Marta'dan getirdiği devasa bavulu doldurmakta olan yeni şeylerin şaşkınlığı ve büyük evin bütün dikkatinin odak noktasına dönüştüğümü bilmenin keyif verici duygusu başımı döndürü-

yor, ıstırap verici bir şekilde uzaklaşmaya başlayan bir çocukluğun rutinine beni giderek yabancılaştırıyordu, çünkü Isabel'in uzun sessizliklerinde ayrılığın çaresizliğini sezdiğimde ve kız kardeşimin cesaretlendirici bakışlarını aradığımda o gözlerini yere çeviriyor ve dalgını oynuyordu. Birden öfkeye kapılıyor ve yeni ayakkabılarım ya da prova etmekte olduğum yeni kıyafetlerimle, ağıllarda yığılı ıslak ve sarımtırak otların onları kirletmelerini umursamadan atların bulunduğu avluya gidiyordum. Kız kardeşim gelip beni orada bulduğunda, yanıma yaklaşıyor ve başımı iki elinin arasına alıp sıkarak şöyle diyordu: "Ben Isabel'den daha çok ağlıyorum; ben senden daha çok ağlıyorum."

Yolculuk sabahında, bütün aileyi birinci sefer öptükten sonra Isabel'in odasına gitmek zorunda kaldım çünkü beni giydirmeyi bitirdikten sonra oraya kapanmıştı ve çıkmak istemiyordu. Salona dönerken kız kardeşimi yemek odasının girişinde beni beklerken buldum. "Oradan aynı aç gözlerle dön, senden tek istediğim bu." Ona ne demek istediğini soracaktım ama trenin sabırsız düdüğü buna engel oldu ve ondan sonra Babanın beni kapının oradan çağıran sert sesinden başka bir şey duymadım.

EVLATLAR

"Şimdi gözlerini oyacağımızı başından beri bildiğini söyleyecek."

"Aman, yine başlamasın."

"Evet, başlayacak ve hüngür hüngür ağlayana kadar da dur-
100 mayacak."

"Hüngür hüngür ağlama diye bir şey olmayacak, zira o iki kocaman çukurdan gülünç bir şekilde minicik gözyaşlarından başka bir şey çıkmayacak: Gözlerini oyacağımızı bildiğini söyleyecek ama ağlamayacak."

"Keşke ağlasa, keşke ağlasa."

"Kesin sesinizi."

"Seni de artık her şey sinirlendiriyor."

"Bu benim suçum değil."

"Herhalde benim suçum olduğunu söylemeyeceksin; herhalde kırıştıranın da ben olduğumu söylemeyeceksin."

"Bırak şu karıyı: Bir daha bu konudan bahsetmemeye karar vermiştik; bunun olmuş bitmiş bir şey olduğunu üçümüz de kabul etmiş, üçümüz de bu konuda hemfikir olmuştuk: Neden bundan bahsetmekte ısrar ediyorsun?"

"Ben ısrar etmiyorum; bunu başlatan Kız Kardeş; bana kalsa sözünün edilmesini dahi istemezdim."

"Ama bu çok saçma: Üçümüz de kabul ediyoruz, üçümüz de hemfikiriz."

"Ben kabul ettim ama aynı fikirde değilim; ikisi farklı şeyler."

"Peki ya fark edildiğinde? Fark edildiğinde ne yapacaksın?"

"Ben şimdiden fark ediyorum; ilk günden beri fark ediyorum ve Kız Kardeşin onu taşıma biçimi beni rahatsız ediyor; baksana neredeyse gurur duyacak."

"Ben de gurur duyardım; Hint pamuğundan uzun beyaz bir gecelik giyer ve ellerimi karnımın üzerinde gezdirerek bütün köyü yalınayak dolaşırdım."

"Sen delisin."

"Deli değil, mutlu, ilk kez mutlu."

"Mutlu olduğumuz zamanlar olduysa bile artık hatırlamıyorum ve şimdi biliyorum ki artık asla mutlu olamayacağız."

"Hayır, artık mutlu olacağız çünkü huzurluyuz."

"Huzurlu mu? Kız Kardeşe baksana: Onca yabancı –pis– kan onu içten boğarken bizim huzurlu olabileceğimizi sanıyorsun."

"Susun. Susun. Yoksa yetmedi mi? Gözlerini oyduk. Ne zaman yeterli olacak?"

"Hiçbir zaman yeterli olmayacak, nasıl ki Baba için yeterli olmadı, nasıl ki Anne için yeterli olmadı, artık ölüm bile yeterli olmayacak."

"Biz farklıyız."

"Kimden farklı?"

"Anneden."

"Biz Anneyle aynıyız."

"Aynı değiliz, biz daha güçlüyüz: biz üç kişiyiz."

"Anne güçlüydü. O yenilmedi. Hayatının her günü bir protesto oldu ve ölümünün her günü de bir zafer. Biz ise bozguna uğrayanlarız."

"Anne nasıldı? Onu iyi hatırlıyor musun? Denizin yakınındaki küçük evde yaşadığımız zamanlardan onu iyi hatırlıyor musun? Ben neredeyse hiç hatırlamıyorum."

"Anne kederliydi."

"Ben avlunun ortasındaki mango ağacını ve küçük havuzun etrafında toprağın nasıl serin olduğunu hatırlıyorum; bir de senin uçurtmalarını hatırlıyorum."

"Anne geceleri ağlardı."

"Anneyle birlikte yaşarken benim uçurtmalarım yoktu."

"Uçurtmaların yok muydu?"

"Hayır, o zaman oyuncağımız yoktu."

"Anne bize bakmaktan başka bir şey yapmazdı. Bizim büyümemize bakardı. Ve her geçen yıl daha da kederliydi."

"Ben denizin oradaki evde doğum günlerini hatırlamıyorum: Sanırım biz o zamanlar hiç yeni bir yaşa basmıyorduk."

"Bana ilk uçurtmalarımı bu evde yaptılar; Erkek Kardeş bir gün elinde bir yığın renkli kâğıt ve uzun bir *guadua* bambusu çubuğuyla geldi; bana uçurtma yapmayı öğretti ve ardından çatının üzerinde onu uçurduk; bana uçurmayı öğretmesi gerekmedi, bunu ben tek başıma çözdüm."

"Ve Anne günün birinde öldü."

"Sence Anne bizi seviyor muydu?"

"Bilmiyorum. Bize alışacak kadar uzun zamanı olmadı."

"Seni sevmiş olmalı, seni sevecek kadar zamanı oldu."

"Anneye sevgileri seçme şansı vermediler."

"Keşke Anneyi hatırlayabilseydim, keşke şöyle diyebilseydim: Sana –ya da bana– benziyordu; ama yüzü nasıldı, uzun boylu muydu yoksa benim gibi kısa mı bilmiyorum. Evin bölümlerini kolayca hatırlıyorum ama Anneyi gözümün önüne getiremiyorum."

"Belki de böylesi daha iyi, daha az üzüntü verici."

"Neden? Ben anneyi mutlulukla hatırlayacaktım."

"Anne hiçbir zaman mutlu olmadı ki."

"Bu evde hiçbir zaman mutluluk olmadı."

"Bir gün oldu: Erkek Kardeşin bir papaya dalıyla sana düdük

yaptığı ve dudakların şişene kadar onu öttürdüğün gün; biz de senin peşinden bütün evi dolaşmıştık; o günü hep hatırlarım."

"Fakat ertesi gün uyandığımda düdük kurumuş, buruşmuştu; onu görünce ağlamıştım; zaten bu evde her şeyin sonu böyle oldu."

"Artık her şey değişecek, en azından bizim için değişecek."

"Ne değişecek?"

"Her şey değişecek, artık nefretin bir parçası değiliz, artık nefret etmeye mahkûm değiliz, artık bu evin devamlılığı değiliz; Kız Kardeş bizi kurtardı."

"Kız Kardeş bizi başka bir nefrete, daha önce tanımadığımız yeni bir nefrete bağladı; onu –kendi nefretimizi– henüz tanımıyoruz ama içimizde yaratmamız gerekiyor."

"Neden Kız Kardeşi suçluyorsun? Hayatımızın geri kalanını kendimizi suçlayarak mı geçireceğiz? Bu evi, bu köyü, bu ırkı kuran insanların nefrete sımsıkı sarıldıkları için tıpkı bu duvarlar gibi yıkılmış hayatlarını kendimizde tekrar mı yaratacağız? O hâlde bütün bunlar neye yaradı? Annenin protestosu, Erkek Kardeşin umudu neye yaradı?"

"Ben Kız Kardeşi suçlamıyorum, ben kimseyi suçlamıyorum, sadece bir nefretin yerine başka bir nefreti koyduğumuzu, kendimizi nefretten kurtaramadığımızı, bu ev ve bu evin kanını taşıyan bizlerin nefretten asla kurtulamayacağımızı söylüyorum."

"Evet, kurtulacağız çünkü bu eve giderek daha az ait oluyoruz ve her yeni kan Babanın kanından daha da uzaklaşıyor."

"Artık Baba meselesi değil, zira Babayı tanımıyoruz bile."

"O bizim doğumumuzun sebebi, bizi bu eve getiren Babanın kanı oldu."

"Hayır, Kız Kardeşin onun hatırasını sonsuza dek yaşatma isteği oldu. Babaya meydan okuyarak nefreti bozguna uğratan ilk kişi olması sebebiyle Anneden nefret etse de bizi bu evin, bu kanın, bu nefretin bir parçası olmamız için büyüttü."

"Evet, eğer biz nefretin içine düşersek o kazanmış olacak."

"Çoktan düştük bile; bizi nefretin içine Kız Kardeş itti."

"Hayır. Benim içimde nefret yok. Tiksinti bile yok. Sadece yorgunluk var."

"Biz buraya bir amaçla getirilip büyütüldük ve o amaca ulaşıldı; Erkek Kardeş kadar bu evin bir parçasıyız, ki o da başkaldırdı ve o da yenildi, yani kazanan kimse yok; Kız Kardeş bozguna uğratıldı ve bu yüzden bizim bozgunumuz da şart oldu."

"Hayır, biz seçme özgürlüğünü kazandık, hayatımıza karar verme özgürlüğünü dayattık, tıpkı Erkek Kardeş gibi."

"Erkek Kardeş bizim vereceğimiz türden bir kararı hiçbir zaman vermedi; Brüksel'den dönünce grevcilere katıldığında bunu davaya inanmışlıktan ziyade Babaya nefretinden yaptı."

"Neden yaptığının bir önemi yok, sebebin önemi yok tıpkı onları kurşunlarla dağıtmış olmalarının önemi olmadığı gibi."

"Hakkındaki takibatın sona ermesinin ve Babanın ölümünün ardından, bütün ölümlerin ardından geri dönünce bunu Anneye sevgisinden, bize sevgisinden yaptı ama bizi nefret tarafından itilmiş olarak bu eve getirdi."

"Bizi buraya, yaptıklarında haklı olduğunu kanıtlamak için, her şeye rağmen Annenin kazanmış olduğunu, kendisinin kazanmış olduğunu bizim varlığımızla kanıtlamak için getirdi."

"Erkek Kardeş hayatta kaldı, yenilmedi ve bizi buraya getirdiyse bunu mücadeleye devam etmek için yaptı."

"Erkek Kardeş bizi seviyor. Bizim büyümemizi sevgiyle izleyen bir tek o var. Yaşadığımız azıcık mutluluğu bize veren o oldu."

"Özellikle de sana; zamanını ve sevgisini bizden çok sana adadı, siz yoldaşsınız."

"Hatırladığım ilk sevimli şey Erkek Kardeşin varlığı; onun neredeyse sarsak denebilecek sevecen olma biçimi."

"Onun hakkında, bizim yakınımızda olan yegâne kişi hakkında hiçbir şey bilmiyoruz: Çocukluğun küçük ümitsizlikle-

rinde onu düşündük ve bizden beklenen buymuş gibi onun yanında yavaş yavaş büyüdük ama hepsi bu. Bizi Erkek Kardeşle adı konmamış, basit bir aile ve oda ilişkisinin ötesine uzanan bir ilişki birleştiriyor."

"Peki ya Kız Kardeşe? Bizi onunla ne birleştiriyor? Bunca yıl bizi ne birleştirdi?"

"Bizi ona nefret birleştiriyor."

"Ama o bizden nefret etmiyor, bundan eminim."

"Bu bizim isimlerimize ya da bedenlerimize yönelik bir nefret değil. Kalıcı ve uzun ömürlü olduğuna inanılan şeyde bir değişiklik ya da çelişki anlamına gelebilecek her şeye karşı bir nefret."

"Fakat biz ondan nefret ediyoruz; ondan bizzat onun içimize yerleştirdiği nefretle nefret ediyoruz."

"Bilmiyorum. Ben ondan nefret ettiğimi ve bundan kesinlikle emin olduğumu söyleyemem. İlgisini ve canlılığını bize adadığını hatırlıyorum ve hareketlerinin hiçbirinde sevgi bulunmamasını anlayamam. Bizi en iyiler yapma arzusu sevgiden arınmış olamaz."

"Hastalandığında seninle ilgilenirken gecelerce gözünü kırpmadan senin yatağının başında beklediğini biliyorum."

"Gecenin bir yarısı boğulacak gibi olup uyandığımda onu endişeli bir biçimde odama girerken gördüm ama bu dediğim çocukluğumuzdaydı."

"Biz çocukluktan daha yeni çıktık."

"Bu evde birden yaşlanıyoruz, normal evlerdeki insanlar gibi hoş ve yavaş bir biçimde değil. Günün birinde ortada herhangi bir işaret yokken. Bu özel ya da beklenen bir gün değilken. Zaman herhangi bir gün üzerimize çöküyor, bizi ufaltıyor ve bedenimize darbeler indirerek bizi yaşlandırıyor."

"Bu yüzden çocukluğumuz bize çok uzaklardaymış gibi görünüyor."

"Zaman burada ölüme doğru sakince ve zahmetsizce akmı-

yor, bizi istila ediyor, bu evi, bu koridorları, bu odaları bir sel gibi istila ediyor, bizi sürüklüyor ve perişan ediyor."

"Bugün o günlerden biri oldu."

"Zaman Kız Kardeşi yakaladı, perişan etti ve sandalyenin –eskiden Babanın oturduğu sandalyenin– üzerine attı. Onu hiçbir zaman o kadar yaşlı görmemiştim."

"Bu evde insanları perişan eden zaman değil, nefret; güherçile tarafından aşındırılmış duvarları ve çürümüş kirişleri destekleyen ama sonra bir anda insanların üzerine yıkarak onları boğan nefret."

"Ya nefret değilse? Ya onu yaşlandıran şey bizi büyütmüş olmaksa? Ya bizi tek başına ve Erkek Kardeş hariç herkesle, hatta hayatta olsa bizi kesinlikle bu eve kabul etmeyecek olan Babanın hatırasıyla bile karşı karşıya gelerek büyütmüş olmanın gayretiyse? Ya evin, biz olmasak bakımını falan yapmak gerekmeyecek, zira içinde biz olmadan doğal bir biçimde yıkılıp gidecek ama bizim varlığımızdan ötürü ayakta tutulması gereken bir evin bütün ağırlığını zayıf omuzlarının üzerinde taşımış olmaksa onu yaşlandıran?"

"Tam on sekiz yıl boyunca bu evi tek bir amaçla hamaratça ayakta tuttu."

"Bizim için."

"Evet, ama esas amaç Babanın ismini sonsuza dek yaşatmaktı."

"Bunun bir önemi yok; biz yaşıyoruz oysaki Baba öldü, netice biziz."

"Eğer öyleyse Kız Kardeşi çifte bozguna uğratmış olacağız: Hem sonsuza dek yaşatmak istediği şeyde bozgun, hem de sevmeyi öğrenmiş olması gereken şeyde bozgun."

"Bana kalırsa o bizi hiçbir zaman sevmedi; şimdi de bizi sevdiğini sanmıyorum."

"Beni bundan böyle sevemeyeceği kesin."

"Sen de mi onu suça dönüştürmek istiyorsun?"

"Hayır, suça değil, ama fedakârlığa dönüştürecek hâlim de yok."

"Burada kimse fedakârlıktan bahsetmedi, kimse onu böyle nitelemedi, yeter, kurtulmamız için bu kadar yeterli, mücadele nihayet bir karara bağlandı ve sonlandırıldı."

"Bundan fazlası var, sanırım bundan çok daha fazlası var; biz bir amaca ulaşmanın araçları gibi büyütüldük ama hayattayız; biz insanız, nefret bizim derimizi sertleştiremedi."

"Benim derim bu işin bir parçası olmadı. Onu kendimi yoklayarak keşfetmedim. Sebep benim derim olmadı. Bundan emin olabilirsin."

"Planlanmış bir şey de olmadı; üzerinde çalışılmış ve gerçekleştirilmiş bir intikamın sonucu değil."

"Hayır, bu bir gerçek; bir bahane de değil."

"Aynı şekilde bir haklı çıkarma da değil."

"Bu hiç değil."

"O hâlde? O hâlde?"

"Bunun hakkında bir kez daha konuşmak zorunda mıyız?"

"Evet."

"Kız Kardeşi yargılamayalım, onu böyle kabul edelim: Kendimizi kabul ettiğimiz gibi; biz üç kişi değiliz, tek bir kişiyiz."

"Benim bir açıklamam olmalıydı ama yok."

"Hiçbir şeyi açıklamaya gerek yok."

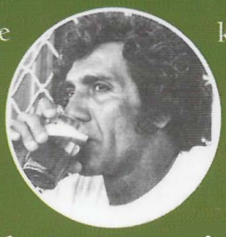
"Ben açıklama falan istemiyorum, sadece adil olduğundan emin olmak istiyorum."

"Adil olup olmadığını sana söyleyebilecek durumda değilim ama kaçınılmazdı; evet, bunu biliyorum, kaçınılmazdı."

"Mesele şu ki, eğer şimdi konuşmazsak nefret içimizi dolduracak ve o zaman biz de bozguna uğrayacağız."

"Biz her halükârda bozguna uğradık."

"Evet, her halükârda."

Gabriel García Márquez'in de içinde bulunduğu önemli yazarlardan mürekkep Barranquilla Grubu'nun kaydadeğer isimlerinden olan, özellikle çevirmenliğini de üstlendiği William Faulkner ve Truman Capote gibi usta yazarlardan etkilenen Álvaro Cepeda Samudio, Latin Amerika edebiyatına yeni bir soluk getiren öncülerden biri.

Samudio'nun başyapıtı olarak kabul edilen ve otobiyografik detayların da rol oynadığı *Büyük Ev* ise Kolombiya'nın Atlantik kıyısındaki muz işçilerinin 1928 yılında başlattıkları ve ordu tarafından mermi sıkılarak bastırılan grevi temel alıyor. Tarihe kanlı harflerle geçen korkunç muz işçileri katliamı, bir ailenin iç dünyasında yaşanan etkileyici dramla kesişiyor.

Tarih ile kurgunun iç içe geçtiği, vakaların bazen yalnızca diyalogla, bazen resmi bir belgeyle bazen de bilinç akışıyla yazılmış pasajlarla anlatıldığı, geçmişten trajik bir kesitin son derece gerçekçi bir imgelemle aktarıldığı *Büyük Ev*, satırlar arasında saklı hazinelerle dolu bir roman; acı dolu bir tanıklık; kötülüğe karşı usul usul atılmış sağlam bir yumruk.

"Bu kitaptaki her şey, bir yazarın öfke ile özlem arasında kalan retorik ve demagojik saçmalıkların içerisinden nasıl doğru yolu bulabileceğinin muhteşem bir örneği."

—FABIO RODRÍGUEZ AMAYA

"*Büyük Ev* güzel bir roman olmasının yanı sıra aynı zamanda cüretkâr bir teşebbüs... Latin Amerika romanına yeni ve fevkalade bir katkı sağlıyor."

—GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

www.ithaki.com.tr
9 786052 651384
/ithakiyayinlari
www.ithakiyayingrubu.com
İTHAKİ MODERN 84
ROMAN
ithaki